Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...тэмнай 1921 оной ...абрини 21-һээ гарана | № 198 (14218) | 1973 оной августын 23, четверг | Сэн 2 мүнгэн

А. Н. КОСЫГИН С. ТОДОРОВТОЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоровтой августын 21-дэ Кремль соо уулзаба.

Ерээдүйн табан жэлдэ (1976—1980 онууд) СССР-эй ба НРБ-гэй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдые зохилдуулан тааралдуулха тушаа мүнөө үедэ хэгдэжэ байгаа хүдэлмэритэй дашарамдуулан, совет-болгар харилсаа холбооной шухала хэдэ хэдэн асуудалнууд энэ уулзалгын үедэ хаража үзэгдөө. Арадай ажахын түсэбүүдые бүри нягтаар тааралдуулха тушаа хоёр ороной хамтааран хэһэн ажал ябуулгын дүнгүүдые СССР-эй, НРБ-гэй правительствануудые толгойлогшонор һайн гэжэ сэгнэһэн байна. Тиихэ зуураа, энэ ушар совет-болгар экономическа холбоо барисаанай ашаг үрые дээшэлүүлхэ, социалис болон коммунис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ улам ехэ удха шанартай боложо байна гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. Үгэеэ ойлголсожо хэлсэһэнээ бэелүүлхэ ябадал СССР ба НРБ-гэй хоорондохи аха дүүгэй али бүхы талын харилсаа холбоое улам саашадань хүгжөөхэ, мүн КПСС-эй ЦК-гай, БКП-гэй ЦК-гай болон хоёр ороной правительствануудай баталан абаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, тэрэшэлэн социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэхи болоһон уулзалга дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа социалис интеграциие улам гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болохо юм.

Энэ уулзалга үнэн зүрхэнэй, нүхэд ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

***

С. Тодоров тэрэ үдэртөө Эхэ ороноо бусаһан байна.

(ТАСС).

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые дүүргэлтэ болгон, «Нарайлха болоходонь, нарайлхадань ба үбшэн үхибүүгээ харууһалхадань үгтэдэг тэдхэмжээр улам һайнаар хангаха тухай» гэһэн тогтоол СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

Ажалай ямаршье стажтай байһанһаань дулдыдуулангүйгөөр, эхэнэр хүдэлмэрилэгшэдтэ ба алба хаагшадта, тэрэ тоодо профсоюзай гэшүүн бэшэ эхэнэрнүүдтэ, мүн колхозуудай гэшүүд эхэнэрнүүдтэ нарайлха болоходонь, нарайлхадань үгтэдэг тэдхэмжые оложо байһан олзынь дүүрэн хэмжээн соо түлэхэ гэжэ энэ тогтоолоор хараалагдана. Нарайлха болоод, мүн нарайлаад амаржа байһан үдэрнүүдэйнь түлөө түлэгдэхэ тэдхэмжэ энэ нормоор 1973 оной декабрииин 1-һээ түлэгдэхэ байна.

14 наһа гүйсөөгүй үбшэн үхибүүнэй хойноһоо харууһалхын тулада үгтэдэг больничнэ листок ба тэдхэмжэ хадаа үхибүүнэй харууһаламжада байха үедэ, зүгөөр календарна 7 үдэрһөө ута бэшэ болзороор үгтэхэ ёһотой гэжэ тогтоогдоо. Тиихэ зуура, 7 наһа гүйсөөдүй үбшэн үхибүүнэй хойноһоо харууһалхын тулада ганса бэе эхэнүүдтэ, нүхэрһөө гээгдэһэн, мүн һалаһан эхэнэрнүүдтэ больничнэ листок ба тэдхэмжэ календарна 10 үдэрэй болзортойгоор үгтэжэ болохо. Үбшэн үхибүүнэй хойноһоо харууһалхада үгтэдэг больничнэ листок ба тэдхэмжэ үгэхэ энэ гурим ороной районуудһаа дулдыдуулагдажа, 1973 оной декабрииин 1-һээ эхилжэ удаа дараалан хүсэндөө орохо юм.

АВТОКЛУБ ҮБҺЭШЭДТЭ ОШОНО

СОЁЛ КУЛЬТУРЫН талаар хүдөө нютагай ажалша... хангаха хэрэгэй айхабтар ехэ удха шанартай байһа... хэндэшье мэдээжэ. Партиин XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ...дхэл хэхэдээ, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, соёл ...льтурын талаар хүн зониие һайнаар хангаха тухай он... тэмдэглээ һэн. Үнэхөөрөөшье, ажалай һүүлээр гү, ...үдын эдеэлгэнэй үедэ гоё һайхан концерт хараһан, ...уу дуу, хүгжэм соносоһон, һонин ном уншаһан ...шан бүхэн урмашажа, баясажа, хэжэ байһан хэрэг... ...шэнэ хүсэтэйгөөр ородог.

Мүнөө хүдөө нютагуудтахи клуб, соёлой ордонгууд мэр...тэдээр дуталдахаа болёо. Жэл бүхэндэ Зүүн Сиби... соёлой институт, соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэһэн ...үүд, басагад хүдөө нютагуудта ошожо хүдэлнэ. Тии... культурын министерствын дэргэдэ тусхай курсанууд ...нхэй: аймагуудай, хото городуудай соёлой хүдэлмэ... ...гшэд эндэ ерэжэ, мэргэжэлээ, эрдэм һургуулияа дээ... ...үүлдэг байха юм.

Мүнөө үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Хо... хүбшэ тайгын соорхойдо гү, али тосхон, һууринһаа ...рхай газарнуудта үбһэшэд байрланхай, адуу малдаа ...ам хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ байна. Тэдэниие ажаһуу...ай, худалдаа наймаанай, соёл культурын талаар тон ...аар хангаха гээшэмнай мүнөөдэрэй шухала зорилго... ...ай нэгэн болоно бшуу.

...спублика доторнай мүнөө үедэ таби гаран автоклуб ...жэ, хада уулын, тала майлын харгыгаар үбһэ...тэ ошоно. Тиихэдэ жаран табан агитбригада эмхидхэг... үбһэшэдтэ концертнүүдые харуулна. Үбһэ хуряал... ...хилһэнһээ хойшо олон концерт үбһэ тэжээл бэлэд... ...байһан хүнүүдтэ харуулагдаа.

...ар аймагуудай соёлшод һайнаар хүдэлнэб? Хүдөөгэй ...зониие хангаха талаар Захааминай, Зэдын, Хяагтын ...уудай соёлшод ехэл оролдолго, үүсхэл гаргана. Эдэ ...най үбһэшэдтэ гансал өөһэдөөл ошодоггүй юм. Ме...ын хүдэлмэрилэгшэд, наймаашад, ажаһуудалай ком...хид тэдэнтэй сугтаа ябалсажа, үбһэшэдые хан...

...хар-Шэбэрэй аймагта соёл культурын талаар хүн ...хангалга яһала һайнаар табигданхай гэжэ онсо ...мэр. Энэ аймагай библиотекэнүүдэй хүдэлмэри...д, агитбригадануудай гэшүүд үбһэшэдтэ ходо ошо... номуудые тараана, гоё һайхан концертнүүдые ха... Жэшээлхэдэ, Шаралдайн хүдөөгэй библиотекын ...мэрилэгшэд «Забайкалец» совхозой үбһэшэдтэ гэжэ ... арбан хоёр библиотекэ эмхидхээд, тарааһан байха ...Эдэнэр энээгээрээ өөһэдынгөө ажал хизаарланагүй. ...шүүлые магтаһан «Сахилгаан», «Дайшалхы хууда...дые», ханын газетэнүүдые гаргалсана. «Мүнөөдэр ...үрүүлбэб, хэн гээгдэжэ ябанаб» гэһэн асуудалаар ...лдөөнүүдые үнгэргэнэ. Мүн лэ энэ аймагай Түгнын ... ордонгой хүдэлмэрилэгшэд үбһэ харяагшадта ходо ...о байдаг юм.

...ын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэд... культурын таһагай, Петропавловка тосхоной соё... ордоной хүдэлмэрилэгшэд субботын, амаралтын үдэр... үбһэшэдтэ ошожо хамһалсаад, үдэшэнийнь кон... наада харуулдаг һайн һайхан заншалтай болонхой. ...аймагай Торинн соёлой ордоной автоклуб үдэр бү... шахуу хүдөө гарана, үбһэшэдтэ ошожо, номуудые ..., концерт харуулна, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. ...шүүрэй аймагта табан агитбригада эмхидхэгдэнхэй. ...инь нэгэн аймагай культурын таһагай дэргэдэ ...дхэгдэнхэй юм. Табан хүнһээ бүридэһэн энэ агит...да аймагай ажахынуудаар ябажа, үбһэшэдтэ кон... харуулна. Агитбригадын гэшүүд Ф. Клюевская, ...Баженова, А. Аюшеева, А. Архипенко гэгшэд кон...үүдэйнгээ программа үдэрһөө үдэртэ баян болго... үбһэшэдтэ хахад часай туршада наада харуулдаг ...

...шэдые соёл культурын талаар хангалгада автома...нууд, түгэс һайн автоклубуудай тон шухала хэрэг...болодог тухай эндэ олые хэлэһэнэй хэрэггүй ха. Олон ...ушарта аймагуудай соёлшод һайн автомашина, авто...утыбди гэжэ гомдоно. Үнэхөөрөөшье, автоклубуудые ...барилха талаар зохисотой хэмжээ ябуулагданагүй, ...агүй. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй аймагта гурбан авто...б бии юм. Тиибэшье эдэ гурбанай хоёрынь эбдэрхэй, ...нь ехэ муу, арай гэжэ «һолжороо» болоно. Инмэ ...нуудые хүдөөгэй соёлшодһоо олонто дуулахаар ...

«Сельхозтехника» нэгэдэлэйхид культурын министерст... аймагуудай культурын таһагуудай автоклуб, библио... автомашинануудые заһабарилха зэргэтэй юм. Теэд ... автомашинанууд, автоклубууд заһабарилагдангүй ...

Мүн зарим аймагуудта соёл культурын талаар хангалга ...аар эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай ... ажахынуудай үбһэшэд, тэжээл бэлдэжэ байһан ...изаторнууд соёлшодые хүлеэһээр. Тиихэдэ Зага... Прибайкалиин аймагуудта мүн лэ автоклуб, биб...үүд үбһэшэдтэ хүрэжэ ошоногүй.

Үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Үбһэшэд на...ай үдэрнүүдые хэрэглэн, адуу малдаа элбэг дэлбэг ...эл абахын түлөө оролдоно, тэмсэнэ. Тэдэнэй ажалай ... урагшатайгаар, эршэтэйгээр ябахын түлөө соёлшод ...лсожо, өөһэдынгөө хубитые оруулаг лэ!

Сэлмэг үдэр, час бүхэниие дүүрэнээр хэрэглэжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэеэ эрид хурдадхая

АХАЛАГША ХОНИШОН

Баир Баторович морин косилка, тармуур, аса, хажуур гэхэ мэтээ дард гэмэ болгожо заһаад, бүхы юумэеэ бэлдээд, августын эхеэр үбһэндөө гараа һэн.

Иигэжэ Зэдын аймагай «Мир» колхозой ахалагша хонишод өөһэд өөһэдынгөө даажа абаһан сабшалангай ногоо сабшажа, хуряажа абахаяа хэнэйшье хэлэлтэгүйгөөр үбһэндөө гарадаг юм.

Тиигэншьегүй яахаб даа. Өөһэдынь оролдоогүй һаа, отарынь хонидой эдихэ үбһые ондоо хэн сабшажа үгэхэб даа. Үбһэ ехээр хуряажа абаал һаань, хонидынь тобир тарган ондо орохо, түл олон абтаха, ноолһон ехэ хайшалагдаха, эсэстээ хонишодой өөһэдынь салин хүлһэн, олзо доход ехэ байха бшуу.

Ахалагша хонишон Баир Банзаракцаевай даадаг сабшалан дорошог газарта аад, ногоогоор һайн. 60 га газарһаань, сохом 600 центнер үлүүтэй үбһэн абтаха гэжэ хонишон тухайлна.

Һаяшаг наратай сэлмэг нэгэ үдэр звеногойхид үбһөө һуриижэ сүлөөгүй байба. Комсомолшууд, ахалагша хонишоной хүбүүн Володя Банзаракцаев, мүн Олзо Бадмаев, Люба Цымбылова гэгшэд звенодонь ажаллана. Хэдэхэн үдэр соо 60—60 центнерэй 6 һүри бодхоогоо.

Бүхы ажалыень ахалагша хонишон өөрөө эмхидхэн хүтэлбэрилжэ, эндээ ургаһан ногоое һогооборшье үлөөнгүй абахые оролдоно, абажашье байха.

А. ЕЛИСЕЕВ.

ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД ТУҺАЛНА

Хүдөө нютагуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун һаһа түлэг дундаа. Мүнөө жэлэй сагай уларилые хараада абабал, адхашье үбһэн үнэтэй гээшэ. Хүдөөгэй хүн зон мүнөө унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр ажаллана. Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд колхоз болон совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэдэнь туһална. Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи отделенидэ Улаан-Үдын авиазаводой 13 хүдэлмэришэн туһалаа. Тэдэнэр үбһэ хуряалгада бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа, 70 тонно үбһэнэй гурил бэлдээд байна. Заримдаа үбһэ сабшадаг, һуриилдагшье юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи отделениин тракторист Камил Галиев (зүүн гарһаа), заводой хүдэлмэришэн Юрий Ласточкин. 2. Заводой хүдэлмэришэд (зүүн гарһаа) Валерий Павлуцкий, Иван Юртайкин, Александр Фролов үбһэнэй гурил бэлдэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст.

ХУБИЛАЛТА ХЭЭД...

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ Торинн совхозой адууһа мал тэжээлээр, илангаяа үбһөөр дуталдажа, холын газарнуудһаа һолоомо зөөхэ баатай болоһон байгаа. Энээнһээ уламжалан, малай ашаг шэмэшье мэдээжэ доошолоо һэн. Малай түлшье биратай абтаагүй, үхэл гарзашье болоһон юм. Ажахын дирекци, нэн түрүүн энэ тушаалда һаяшаг томилогдоһон А. С. Аржанович энээнһээ урдандаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаададаг звенонуудай хубаарилга, эмхидхэлые, сабшадаг тайлмыень, тэжээл бэлэдхэдэг технологиень шэнээр хаража үзөөд, хубилалта оруулха гэжэ дурадхаһан байгаа.

Жэшээнь, тракторай косилка, тармуур, һүри табидаг оньһон түхеэрэлгын агрегадууд звено бүхэндэ ээлжээгээр ябажа үбһыень сабшадаг, тармадаг, сомодог болоо. Иигэжэ хүдэлмэриин ябасые нилээд түргэдхэһэн байна. Урдандаа бүхы техникээ нэгэ газар суглуулжархёод, хэерэгэнүүлдэг һэн. Тиихэдэнь малшад, хонишод даажа абаһан сабшалангай үбһэ гараар абажа, хүшэ хүрэжэ ядаһаар хура бороодо оруулдаг, гутаадаг, заримдаа ехэ ногоо суглуулжа шадангүй хагдаруулжархидаг байгаа.

Мүнөө Торинн совхоз оньһожоруулагдаһан 5 звено эмхидхээд, холын сабшалангай үбһэ хуряахыень гаргаа, тэдэнь хамта дээрээ 20 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ юм. Даб дээрэ эдэнэр 3000 гаран центнер үбһэ багсалан тюк болгожо һуриилөөд байна. Холын сабшаланһаа бэшэ тээ совхоз 2910 га газарта ногоо сабшажа, 32 мянган центнер үбһэ абаха зорилготой. Мүнөө мянга гаран гектар сабшаад, арба гаран мянган центнер бэлэдхээд байна. Алцагай, Хулдаадай, Шартахиин үбһэшэд гектар бүриһөө 12—15 центнер хүрэтэр үбһэ абана.

Түрүүшээр сабшалангай заха, ой модоной соорхой соогуур сабшагдаһан үбһэн һуриилэгдөө. Мүнөө һайжаруулагдаһан уһалагдадаг нуга сабшаландаа оронхой. Холын звенонуудһаа гадна, 32 жэжэ звено эмхидхэжэ, 430 хүн, 47 трактор, 64 косилка ажаллана. Долоон хоногтоо хоёр удаа воскресникүүд эмхидхэгдэжэ, совхозой алба хаагшад, нютагай бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсана.

Бүдүүн тэжээл бэлэдхэхын хажуугаар, 6300 центнер сенаж, 10 мянга гаран силос, 2500 центнер витаминтай ногоо бэлэдхэхэ түсэбтэй.

Аймаг соогоо хамагһаа түрүүн сенаж даража эхилээд, урагшатайгаар хэжэ байна. Августын 10-най байдалаар эндэ тус бүридөө 40 килограмм шэгнүүртэй мянга гаран тюк үбһэн сенажда оруулагдажа, нүхэндэ дарагдаа. Хулдаадай һаалиин фермын дэргэдэ хоёр үдэрэй туршада 1000 центнер сенаж хэгдээ. Хуурайн фермын хажууда мүн лэ сенаж ехээр дарагдажа эхилбэ. Урдандаа хооһон байдаг цементлэгдэһэн нүхэн соо мүн лэ мянга үлүүтэй центнер сенаж дарагдаад байна. Энээнэй ногоон гол сабшаланһаань захын, ой бургааһанай соорхой соогуур гараар сабшажа абтаһан үбһэн юм. 25 гар хажууршад үдэр бүри ябана. Мүнөө сэбэр талмайда гаража, тракторай косилкануудаар сабшана. Эндэхи звеное нүхэр Прокужев ударидадаг. Жолоошод Н. Тугаринов, Николай, Михаил Гридинтэн, П. Антонов гэгшэд сенажай ногоо таһалгаряагүйгөөр зөөнэ. Мүн Наринай отделениин Армагай һаалиин фермын дэргэдэ мянга хүрэхэгүйхэн центнер сенаж дарагдаад байна.

Совхозой Шартахиин, Алцагай отделенинүүдтэ, үбһэнэй гурил бэлдэхэ АВМ-0,4, АВМ-10 машинанууд хүдэлнэ, эндэ түрүүшээр мүн лэ халаахай, бургааһанай набша намаагаар нилээд ехэ гурил бэлэдхээ. Даб дээрэ бүхыдөө 792 центнер витаминтай гурил татагдаад, саашадаа таримал ногоогоор тиимэ тэжээл бэлэдхэхэ юм. Энээнһээ гадна, 30 центнер халаахай амяарлан хатаагаа.

Хараад үзэхэдэ, Торинн совхозой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд «Колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, 1973—1974 онуудай малай үбэлжэлгэдэ хаһа саг сооһь бэлдэхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шармайн оролдожо байна.

Д. АЮШЕЕВ, манай корр.

Зэдын аймаг.

Бүхэсоюзна семинар

ОНЬҺОЖОРУУЛГЫН АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭНЭ

Байгал шадархи ой модоной ажахын үйлэдбэри оньһожоруулха асуудал зүбшэн хэлсэхэ бүхэсоюзна семинарай Улаан-Үдэдэ хүдэлмэреэ эхилһэн тухай газетэдэмнай мэдээсэгдээ һэн.

Үсэгэлдэр семинар хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Семинарта хабаадагшад хэдэн элидхэл шагнаһанай һүүлээр Заудинска модоной ажахы ошожо, модо харууһалха, тариха машина, зэмсэгүүдэй хүдэлмэритэй танилсаһан байна. Лесхозой директор **И. Т. Мартынов** жэшээтэ-туршалгын энэ залуу ажахын байдал тухай айлшадта богонёор хөөрэжэ үгөө. Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад ажахын участогуудаар ябажа, газар малтаха, зурууд гаргаха, модо тариха техникэ, механизмуудтай, ой модоной ажахыда хэрэглэгдэхэ плуг, культиватортай танилсаа.

Зарим техникэ, механизм олоор хэгдэжэ захалаадүй, түрүүшынхеэ эндэ туршагдана. Тиимэһээ ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые ехээр һонирхуулба. ВНИИМ лесхозой ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ **И. Н. Шульга**, ВНИИМ лесхозой лабораториие даагша, техническэ эрдэмэй кандидат **Ю. И. Стахеев**, тус институдай лабораториие даагшанар **В. Н. Трубников, М. Г. Соколов**, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ **Е. И. Шевелев** эндэ хүдэлгэгдэжэ үзэгдэһэн техникэ тухай тайлбари үгөө.

Питомник, теплицэ соо ургуулагдаһан модо тариха оньһон арга ехэ һонирхолтой байба. Латвиин ССР-эй Калснавын ой модоной туршалгын станциин директор **А. Я. Кажемак** питомник, теплицэ соо модо ургуулха дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Семинарай хоёрдохи үдэр хэдэн элидхэл хэгдээ. Модоной үрэһөөр тарилга хахэ шэнэ технологи тухай элидхэл ВНИИМ лесхозой ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ **Е. И. Шевелев**, Байгал шадархи ой модоной питомнигуудта тарилгын материал ургуулха холын хараатай зорилго тухай элидхэлые ВНИИМ лесхозой лабораториие даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат **Р. С. Волков**, Байгал шадархи ой тайгын модые түүбэрилэн отолхо онол арга тухай элидхэлые СССР-эй СОАН-ай ой тайгын ба модоной институдай ахалагша научна сотрудник, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат **Н. Ф. Петров**, Байгал шадархи ой модо хамгаалха, харууһалха технологи ба механизмууд гэһэн элидхэлые ВНИИМ лесхозой лабораториие даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат **А. А. Гаас** хэлэн байна.

Үдын хойно семинарта хабаадагшад Заудинская лесхозой питомник ошожо, шэнэ техникэтэй танилсаһан байна. Мүнөөдэр тэдэнэр Кабанска лесхоз ошохо юм.

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

КПСС-эй горком, райкомуу... эмхидхэлэй таһагые дааг...дай зүблөөн партиин об...ной комитедтэ болојо үн...

Партийна организацинуудта ...оото һунгалтын суглаа...дые үнгэргэхэ тухай тог... КПСС-эй Буряадай обко... бюро һая абаһан байна. ... бэелүүлэгдэхэеэ байһан ...ээ ябуулгатай дашарам...ан, тоосоото һунгалтын ...нуудта бэлдэхэ, тэдэ...не үнгэргэхэ тухай асуу...р КПСС-эй обкомой пар...йно-эмхидхэлэй хүдэлмэ...ин таһагые даагша нүхэр Б. Бардонов зүблөөн дээрэ ...дхэл хээ.

Областной партийна органи...да партийна документнүү... һэлгэлгын хүдэлмэриин ...р зэргээр ябажа байһан тухай КПСС-эй обкомой партстатистикын секторые даагша нүхэр **Ц. Б. Цыбиков** зүблөөндэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо нүхэр **Б. Т. Аюров** партиин зэргые саашадаа улам бэхижүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл бүри хүгжөөхэ тухай асуудалаар зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** партиин горком болон райкомуудай эмхидхэлэй таһагые даагшанартай уулзажа, тэдэнэртэй хөөрэлдэһэн, областной партийна организациин ерэхэ үедэ бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байха юм.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ—ШАН

Республикын Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной Совет нютагай промышленностиин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба.

Байгша оной хоёрдохи кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Улаан-Үдын оёдолой фабрикада Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг 3400 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Мүн Түнхэнэй, Хёлгын лесхозууд, Улаан-Үдын пивын завод, Байгалай ОРС-ын коллективүүд нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Тиин эдэнэртэ тус тустань 800—1200 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаа.

Мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн барилгын материалнуудай Татауровай комбинат, Улаан-Үдын горбыткомбинат, Кабанскын лесхоз, түлишын промышленностиин управлениин Дээдэ-Үдын леспромхоз, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат, Захааминай пивын завод, Онохойн ОРС-ын коллективүүдтэ хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаһан байна.

Гурбадахи һуури эзэлһэн Романовскын лесхоз, «Ремстройтрестын» управлениин харгы барилгын, «Упркомхозой» харгы ашаглалгын коллективүүд, Улаан-Үдын гортопой, Улаан-Үдын макароной фабрикын, Хяагтын хилээмэнэй заводой коллективүүдтэ гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаба.

* * *

Байгша оной нэгэдэхи хахад жэлдэ предприяти, эмхи зургаануудай ухаалан зохёогшод, урлан наринжуулагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет һаяхан гаргаба.

«Теплоприбор» заводой коллективтэ 500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан олгогдоһон байна.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, «Электромашина» завод, Улаан-Үдын теплосетиин, автотранспортын ашаа зөөдэг хоёрдохи предприятиин коллективүүд мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Улаан-Үдын авиационно заводой, ЛВРЗ-гэй, Буряадай геологуудай управлениин түбэй лабораториин коллективүүд гурбадахи мүнгэн шанда хүртөө. Мүн завод, предприятинуудай хэдэн бүлэгүүдтэ тусхай шангууд барюулагдаба.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХУДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БУХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МУРЫСӨӨН

ГҮСЭНҮҮД—КОНВЕЙЕР ДЭЭРЭ

Республикынгаа 50 жэлэй ойн гүйсэһэн энэ жэлдэ электро-гүсэнүүдые олоор хэдэг болохо, энээнэй ашаар хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээлгэ 13 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ «Электромашина» заводой коллективэй абаһан социалис уялга дотор хэлэгдэнхэй. Коллектив энэ уялгаяа дүүргэхын, шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ технологи шудалхын тула бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн, техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэһэн байна.

Нэн түрүүн үйлэдбэриин шэнэ талмай бии болгохо, мэргэжэлтэдые ба технологическа хэрэгсэлнүүдые богони болзор соо бэлдэхэ гэһэн эрилтэ табигдаа. Инструментальна цехэй конструктор, технологууд, бүхы хүдэлмэришэд ажалаа шэнээр эмхидхэхэ баатай болоо. Электродвигатель, автокран бүтээлгэдэ шухала хэрэгтэй деталь, частьнуудые бэлдэхэһээ, шэрэм шудхалаа гаргахаһаа гадна шэнэ продукци бүтээхэ технологическа, техническэ бэлэдхэл хэгдээ.

— Бэлэдхэлэй үедэ элдэб орёо, элдэб түхэлэй 19 хэб, стандартна бэшэ 40 түхеэрэлгэ бүтээхэ, үйлэдбэриин талмай бэлдэхэ, инженер, хүдэлмэришэдые шэнэ ажалда дүршүүлхэ хэрэгтэй байгаа,— гэжэ цехэй техническэ хиналтын таһагай начальник Н. Х. Улахинов хөөрэнэ.

Инструментальна цехэй мастер Юрий Антонов, фрезеровщик Иннокентий Яковлев, слесарьнууд Василий Полевик, Михаил Холодков, гальваник Любовь Степанова, залуу инженер Валерий Дуйбанов шэнэ продукци бүтээхэ технологи шудалха дуратай байһанаа эгээл түрүүлэн мэдүүлһэн байна. 1972 оной һүүл багта мастер Ю. К. Антоновой хүтэлбэрилгэтэй бүлэг Ленинградай «Красный Выборжец» заводто ошожо, электро-гүсэнүүдые хэхэ технологическа процесс шудалжа ерээ һэн.

Инженер-технологууд, конструкторнууд В. Парфенов, В. Раднаев, Б. Садыков, А. Романова энэ заводто бодото һургуули гараһан байна. Мүн цехэй начальник Р. П. Ежов тэндэ ошожо, шэнэ үйлэдбэри, технологитой танилсаа. Зарим нүхэдэй Ленинградта һуралсажа байха үедэ, цехэй бусад инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэл гаргажа, үйлэдбэреэ бэлдэжэ байгаа. Техническэ чертёжой ёһоор технологическа хэрэгсэл бэлдэгдээ. Заводой барилгашад үйлэдбэриин шэнэ талмай ашаглалгада богони болзор сөө тушаахын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргаһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр хараалагдаһан болзорһоо гурбан һараар уридшалан 1.000 дүрбэлжэн метр үйлэдбэриин талмай ашаглалгада оруулаа. Барилга хэхэтэй, досоо талын хүдэлмэри ябуулхатай хамта технологическа бэлэдхэл хэгдэһэн, шэнэ продукци бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ хабсаргагдаһан байна. Ажалай газарта детальнуудые дамжуулан хүргэхэ ленточнэ конвейер, пластмассово зүйлнүүдые бэлдэхэ прессформо, ондоошье түхеэрэлгэ бэлэн болгогдоо.

Шэнэ цех ашаглалгада оруулагдажа, түрүүшынгээ продукци республикынгаа һайндэр болотор бүтээжэ, худалдаа наймаанда эльгээжэ эхилһэн байна.

Хатаалгын пеэшэн һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Цех соохи агаар сэбэрлэхэ хүсэ ехэтэй түхеэрэлгэ тодхогдоо. Шэнэ үйлэдбэриин бүхы ажал эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэгдэнхэй. Энээнэй ашаар бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха бүхы арга хүдэлмэришэдтэ олгогдоно гэхээр.

Коллективэй уялга соогоо хараалһанай ёһоор, шэнэ продукци олоор бүтээн гаргаха үйлэдбэри жэлэй хоёрдохи хахадта хүсэд һайнаар хүдэлхэ юм. Хүдэлмэришэд энэ уялгаяа дүүргээ. Электро-гүсэнүүдые бүтээхэ конвейер июль соо ашаглалгада тушаагдаба. Мүнөө халаан соогоо 175 гүсэ хэгдэнэ.

Конвейерэй ашаглалгада оруулагдаад, технологическа бүхы түхеэрэлгын һаадгүйгөөр хүдэлөөд, хүдэлмэришэдэй ажалдаа хүсэд дүршөөд байхада,халаан соогоо 200 гүсэ хэгдэхэ юм.

Электро-дулаасуулгын түхеэрэлгэнүүдэй Москвагай Бүхэсоюзна научно-шэнжэлгын институдай секторые даагша Н. Н. Сафроновой хүтэлбэрилһэн аттестационно комисси һаяхан заводто ерэжэ, шэнэ продукци бүтээлгын технологи, техническэ бүхы документацитай танилсаһан байна. Арад зоной хэрэглэлэй энэ зүйлэй шанар шалгаха хэдэн туршалга, шалгалта хэгдээ. Аттестационно комисси заводой шэнэ продукциие үндэрөөр сэгнэжэ, тэрээндэ шанарай дээдын сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Заводой коллектив табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ ажалдаа үшөө нэгэ горитой амжалта туйлаба. Мүнөө заводой бүтээн гаргадаг бүхы продукциин 42 процентнь эрхим шанартай гэжэ сэгнэгдэнэ. Заводой тамгатай шэнэ продукци һаядаа худалдаа наймаанда олоор тушаагдажа эхилхэнь. Энэ жэлдэ түрүүшын 25 мянган электро-гүсэнүүд хэгдэхээр хараалагдана. Республика дотороо худалдагдахаһаа гадна мүрысэдэг хүршэ Шэтын область, Яхадай АССР эльгээгдэхэ юм. 1974 ондо мүнөө жэлэйхиһээ гурба дахин олон шэнэ продукци бүтээгдэхэ байна.

Шэнэ продукци бүтээдэг цехэй хүдэлмэришэд бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаха, байгша оной даабари үлүүлэн дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Василий Полевич гэгшын даадаг слесарь-тодхогшодой, комсомолой гэшүүн Николай Карлушинай хүтэлбэрилдэг елүүршэдэй. Любовь Тюпановагай даадаг гальванигуудай бригада мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсан ябана. Гагнуургшад Валентин Драпник, Иннокентий Яковлев, Михаил Холодков, хэб хэгшэд Валентина Козулина, Людмила Новикова, химик Цыпылма Чимитова, хүдэлмэришэн Людмила Михалёва даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг, һайн шанартай продукци бүтээдэг болоо.

1973 оной социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхэ, арад зоной хэрэглэлэй энэ зүйлые һайн шанартайгаар бүтээхэ, тиигэжэ хамтын хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулха гэжэ шэнэ цехэй коллектив шиидэһэн байна.

Н. ДЕМИН,
заводой инженер.

Улаан-Үдэ хотын автотранспортна пассажирска нэгэдэхи предприятиин жолоошод гүсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи кварталда эрхим һайнаар ажаллажа, управлениингээ дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байна. Энэ коллективтэ ажалша бэрхэ жолоошод олон. Манай фотокорреспондент Сергей Балдуевай буулгаһан зураг дээрэ тус предприятиин үннэй жолоошон, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Иван Фёдорович Колесников. Иван Фёдорович 1936 онһоо хойшо нэгэл газартаа хүдэлжэ ябана. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн энэ нүхэрнай бусадтаа үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг.

Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид ниитынгээ малда бардам хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Хамуевай хүтэлбэрилдэг бригада ажалдаа.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

АЖАЛАЙ АМЖАЛТА— ОЛОНОЙ ОРОЛДОСОҺОО

Тарялан дээрэ баян ургаса эдеэшэнэ, сабшалангай бүшмэг ногоон хуряагдана, фермэнүүдтэ мал бэлшээн таргалуулагдана... Энэмнай Бодонгуудай совхозой ажалшадай габшагай бэрхээр хүдэлжэ байһанай аша үрэ гээшэ.

Үбһэ хуряалгын эхилжэ байха үедэ энэ совхоздо хүрэхэдэмнай сабшалан дээгүүрнь самолёт ниидэжэ, ургасада нэмэлтэ үтэгжүүлгэ оруулжа байгаа һэн.

— Энэ жэлдэ сабшалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ горитой гаргаабди, — гээд совхозой директор Доржи Цыбикович Цыденжапов хэлээ. — Мүнөө үбһэ хуряахаһаа 10—12 үдэр урид гектарай 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ нэмэжэ оруулжа дүүргэхэеэ байнабди. Энэмнай ургасада ехээр лэ нүлөөлхэ байха.

Совхозой луговодуудтай хөөрэлдэхэдэ, энэ жэлдэ сабшалангай гектар бүриһөө дундаа зэргээр 25 центнерһээ дээшэ үбһэн абтахаар. Зарим газарһаа бүри баян ургаса хүлеэгдэнэ.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Нёдондо сагай уларилай хэды бирагүй байгаашье һаа, эндэхи луговод Цыдендоржо Дондубон зуун гектарай га бүриһөө 26 центнер үбһэ хуряажа абаһан юм. Гектарай 22 центнер үбһэ луговод Ц. Цыбудеевэй харууһалдаг сабшалан дээрэһээ хуряагдаа һэн.

Бодонгуудайхид жэл ерэхэ тудам үбһэнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулна. Энэ һайшаалтай.

— Һүүлэй гурбан жэлэй туршада центнер үбһэнэй өөрынь үнэ сэн 3 түхэригһөө дээшэ гараагүй, — гэжэ совхозой главна зоотехник Ц. Ц. Бадмажапов мэдүүлбэ. — Энэ жэлдэ бүри хямда байхаар хүлеэгдэнэ.

Байгша ондо совхозой хүтэлбэрилэгшэд бүхы үбһэнэй хахадһаа ехэнхиие малай фермэнүүдэй үбэлжөөндэ оруулжа һүрилхөөр харааланхай. Тиихын тула сабшалан дээрэһээ үбһэ зөөхэ тракторай тэргэнүүд бэлдэгдэнхэй. Мүн тэндэ томонууд, 350—400 центнерэй һүринүүдые табиха юм.

Үбһэ хуряалгада оньһожоруулагдамал хоёр звено табигданхай. Звено бүхэндэ 18 хүн ажаллана. Звеное даагшадаар дүршэл ехэтэй, шадабаритай хүнүүд Цырен Шагдаров, Александр Сукнев гэгшэд ажаллана. Эдэ хоёр звенодо 16 трактор болон бусад машина даалгагданхай.

Совхоз мяхалиг мал үдхэжэ гүрэндөө һайн шанартай мяха тушаажа байха гол шэглэлтэй. Энэ талаар совхозой ажал урагшатай. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада малай шэгнүүр нэмээхэ даабаряа үлүүлээ. Энэ үедэ гүрэндэ тушааһан шахамал үхэрнүүдэй толгой бүриин шэгнүүр 381 килограмм татаа гэхэ гү, али сүүдхэдээ 907 граммаар нэмэһэн байха юм. Гүрэндэ тушаагдаһан үхэрнүүдэй 87 процентнь эрхим тарган, бэшэниинь дундада зэргын шадалтай гэжэ сэгнэгдэһэн байна. Гансахан иимэ тарган мал тушааһанай түлөө совхоз 47 мянга гаран түхэриг абаһан байна.

Малынь нэгэн дороо абтаа бэшэ, харин таргаа хүсэһэнүүдынь илгажа тушаана. Тиихэдэ мал шахалга ашаг үрэ ехэтэй боложо үгэдэг.

Гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдые шахан, бэлшээн таргалуулгада мал адуулагшад Шаруу Бадмаева, Будажап Данзанов гэгшэд онсо шалгаржа гараа. Жэлэй түрүүшын хахадта эдэнэрэй харууһалжа байһан малынь шэгнүүрээ сүүдхэдэ 1.026 граммаар нэмээһэн байна. Гарма Ринчиновэй харууһалдаг эрэ хашара гууд сүүдхэдэ шэгнүүрээ 900 граммаар нэмээгээ.

Мүн тугалшад, бүруушадшье амжалтатай. Илангаяа Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Сибжидма Дармаева, Балмасу Цыбикжапова, Гылыкжап Далхаев, Бадансу Батомункуева, Бато Лодоев, Дынчик Гармаева гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Эдэнэр даажа абаһан бүхы шахамалнуудаа сүүдхэдэ килограмм хүрэтэр нэмээнэ.

Хүнүүдэй иимэ урма зоригтойгоор ажаллажа байһанда социалис мүрысөөнэй аша[...] ехэ. Ажалай түрүүшүүл [...]ральна болон материальн[...]лаар урмашуулагдана. [...]шээнь, һарын дүнгөөр [...] шэгнүүр сүүдхэдэ дунд[...]гээр 900—950 грамм нэ[...]шэд — 30 түхэриг шаг[...]на. Хэрбээ малаа сүүдхэ[...] —1.000 граммаар нэм[...] 50 түхэриг нэмэжэ абана. [...] тугалай шэгнүүрые 8 һар[...]дань 200—230 килограм[...] болгоһон малшад мүнгэн [...]да хүртэнэ.

Мүрысөөнэй дүн заабо[...]радаа нэгэ удаа гаргаг[...] Түрүү коллективүүдтэ [...]зой дирекциин, партком[...] рабочкомой дамжуулгын [...] түг барюулдаг. Мүрыс[...] эрхимлэһэн хүнүүдтэ [...] барюулагдана, баяр баяс[...] хүргэгдэнэ.

Гадна совхозой хүтэл[...]лэгшэд, партийна, профс[...] организацинууд ажал [...] ябаһан хүнүүдтэ зохид [...] байра түхеэрхэ, ажа[...]лайнь эрилтэнүүдые ха[...] хэрэгтэ ехээр анхарна. һ[...] жэлнүүдтэ эндэ шэнэ гэр[...] олоор бодхоогдожо, үта [...] жанууд бии болошонхой. [...]нэ клуб, библиотекэ, ста[...] фельдшерскэ пункт гэхэ [...] барилганууд бүтээгдээ. Х[...] мэришэдэй үхибүүд ав[...] соор саадта абаашагдана.

Эдэ бүгэдые хаража [...] залуушуул бултадаа шаху[...]рэл совхоздоо хүдэлхөөр [...]нэ. Сэрэгэй албанһаа таб[...]жа ерэгшэд мүн лэ сов[...]үлэнэ. Тиимэһээ совхоз [...] һаа хүнүүдые хүдэлгэдэ[...] бүхы юумэеэ өөһэдынгө[...] сөөр бэелүүлнэ.

Совхозой олонхи мэрг[...] тэдынь нютагай хүбүүд, [...]гад байжа, даалгагдаһан [...]лаа урагшатайгаар ябу[...] шадана. Арба гаран жэл[...]зар тарялангые агроном [...]жидма Цыреновна Цыр[...] эрхилнэ. Энэ жэлдэ ш[...]сэнь бүхыдөө эрхим һайн[...] һөөр таригдаа. Мүнөө [...] долгилжо байгаа баян ур[...]да агрономой хубита ех[...]

Һаяхан Шэтын сове[...] партийна һургуули дүү[...] Мунко Ешиевич Очир[...] шадабаритай эмхидхэгшэ [...] һанаа харуулжа байна. [...]ша бэрхэ, урагшаа һа[...]зон энэ совхоздо олон. [...]мэл хадаа ажалынь ур[...]тайгаар ябана бшуу.

Е. УТЕНК[...]
«Бэшүүрэй тарлаша[...]
газетын редактор[...]
орлогш[...]

Табан жэлэй түрүүшүүл

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Нимэ нэрэ соло Улаан-Үдын локомотивна депогой электровозуудые заһабарилдаг цехэй ахалагша мастер Леонид Александрович Каблуковто олгогдоһон юм. Тэрэ олон жэл тус цехтэ ажаллажа, юрын слесарьһаа ахалагша мастер хүрэтэрөө ургаһан байна. Үдэрынь цех соогоо ажаллаад, үдэшэндөө эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлэн һурадаг бэлэй. Тэрэ Улаан-Үдын Железнодорожно техникум амжалтатайгаар дүүргээ. Бригадирай, мастерай тушаалда хүдэлөө. Ямаршье участогта хүдэлхэдөө эрилтэ ехэтэйгээр хүдэлмэришэдтөө хандадаг, зүбшэл заабари үгэдэг заншалтай юм һэн.

Леонид Александрович Каблуков паровозуудые, тепловозуудые заһабарилсажа, баян дүршэлтэй болоһон хүн aаб даа. Тиимэһээл ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Тэрэнэй даадаг участогай хүдэлмэришэд түргэнөөр электровозуудые заһабарилжа, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Электровозуудые заһабарилдаг цех соо ахалагша мастер Леонид Каблуковтой танилсабабди. Гуша гаран наһанай, хүдэр томо бэетэй хүн бидэнтэй мэндэшэлэлсэн, ажал хэрэг, түрүү хүдэлмэришэд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэн байгаа бэлэй.

— Манай участогай хүдэлмэришэд халаанай даабари дүүргэхын тула яһала оролдоно. Бүхы шадал бэлигээ ажалдаа зорюулна. Бэрхэ слесарьнууд Г. Тютрин, В. Лопердин гэгшэд халаанайгаа даабари хододоо 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ байдаг, — гэжэ эрхим түрүү хүдэлмэришэдэйнгөө нэрэ оботынь дурдан магтана.

Тэрэнэй даадаг участогта аяар 82 хүдэлмэришэд тоологдоно. Энэ олон хүдэлмэришэдтэ ажал даалгажа үгэнэ. Хэнэй ямараар хүдэлжэ байдагыень наринаар шалгадаг. Дүршэл, шадабаритай бэрхэ слесарьнүүдээ һайн мэдээд байдаг. Тэдэнэртээ харюусалга ехэтэй ажал даалгажа үгэдэг юм. Тиимэһээл тэрэнэй даадаг участогай хүдэлмэришэдэй заһабарилһан электровозууд эрхим гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Харгы замда һаадгүйгөөр ябажа, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаан ехээр шэрэгдэнэ бшуу.

— Электровозуудые һайн шанартайгаар заһабарилхын тула дүршэл шадабари, эрдэм һургуули хэрэгтэйл болодог. Орёо схемэнүүдые зүбөөр ойлгожо, һайн шанартайгаар заһабари хэхын тула оньһон техникэ, физикэ, химии һайн мэдэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээл манай слесарьнууд үдэшэндөө һуралсажа, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлнэ, — гэжэ мастер Л. А. Каблуков хэлэнэ. Тэрэ өөрөө Зүүн-Сибириин технологическа институдта үдэшэндөө һуралсадаг байха юм. Урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой энэ хүн үшөөл ехэ юумэ мэдэдэг болохо, мүнөөнэй сагай байдалһаа гээгдэхэгүй гэһэн зорилготойгоор ажал хэнэ. Тиимэ эрилтэ хүдэлмэришэдэйнгөө урда табижа шадана. Эрдэм һургуулитай, дүршэл шадабаритай болоһон хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, ажалдаа амжалта туйлана.

Леонид Александрович Каблуковой даадаг участогай коллектив байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур найман электровоз заһабарилһан байха юм. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабариһаа гадуур арбан электровоз заһабарилха гэһэн уялга абанхай. Долоо һарын дүн хараад үзэхэдэ, энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ шадахаар лэ хэбэртэй.

Тус участогай хүдэлмэришэдэй мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо байдаг. Ажалай дүн гаргахадаа балл хэрэглэдэг байна. Ажалһаа хожомдоо һаа, нэгэ баллда хүртэхэ. Шанар муутай продукци гаргаа һаа, гансашье балл абахагүй юм. Тус [...]тогай бэрхэ слесарь [...] Тютрин тусхай мал[...]гөөр мотоциклаар [...] харгын журам эбдэһ[...]гээ түлөө баллда хүр[...] Мүрысөөндэ эрхим[...]шанда хүртэхэ дүүрэн [...] боломжотой байһан аа[...]ла үлөө.

— Балл хэрэглэхэдэ [...] һайн байна. Хүдэлмэри[...]най ажал дээрээшье, [...]лэ соогоошье жураамта[...] ябаха гэжэ оролдодог [...]хой, — гэжэ Л. А. Каб[...] хөөрэнэ. «Минии таба[...]лэй түсэб» гэһэн дэбт[...]дэндэ харуулна. Хүд[...]ришэд ажал хүд[...]ри тухайгаа үдэр бүри [...] дэбтэр соогоо тэмдэ[...] Энэ дэбтэр нээжэ ха[...]даа, юһэдэхи табан ж[...] эхинһээ хэнэй ямараа[...]дэлжэ байһаниень ой[...]хихоор. Энэнь ехэ һайн[...]шал гэжэ һанагдана. Б[...]шье ажахынуудай хүд[...]ришэд энээние халан а[...] болохоор.

Леонид Александ[...] Каблуков эрхим түрүү[...]дэлмэришэдтөө түшэ[...] Хамаг һайн, шэнэ юу[...]дые үйлэдбэридөө нэбтэ[...]нэ. Тиимэһээл участо[...] хүдэлмэришэд халаан[...]риингөө даабари үлү[...] дүүргэжэ шадана. Энэ [...]тогай хүдэлмэришэд с[...]лис мүрысөөндэ эрхи[...] ябаһаар. Юуб гэхэдэ [...] участогые дүршэл шада[...]тай, эрдэм һургуулитай [...]хим хүмүүжүүлэгшэ, ко[...]нист Леонид Алекс[...]вич Каблуков хүтэлбэ[...]ха юм.

К. ЖАМЬЯНО[...]

ОРОНОЙМНАЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

УЗБЕГЭЙ ССР. Самаркандын областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд газар тарялангай продуктнуудые ехээр ургуулан абаха ба бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсон, гүрэндэ ороохо таряа худалдаха талаар абаһан социалис уялгануудаа дүүргэбэ.

Областиин ороохо таряа гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэб 138 процент дүүргэгдээ. Шэниисэ ба ешмээн худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Гүрэндэ таряа худалдалгэ үргэлжэлһөөр.

ВОРОНЕЖ. Эндэхи таряашад сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье һаань, ороохото ургамалнуудые хуряаха хүдэлмэреэ дүүргэжэ байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хура бороо хуряалгын агрегатуудые дүүрэн хүсэн соонь ашаглаха арга олгоногүй. Колхоз, совхозуудта наратай час бүхэниие хэрэглэн, баалнуудые суглуулан, ороохыень сохижо абана.

Хори мянган автомашина үдэр һүнигүй шэнэ ургасын ороохо ажахынуудай тоогто, тушаан абалгын гүрэнэй пунктнуудта зөөнэ. Хура бороогой орожо байгаашье һаа, сүүдхэ соо дүшэ мянгаһаа дээшэ тонно тарян гүрэндэ тушаагдана. Областиин районууд хоног үнгэрхэ бүри гүрэндэ ороохо таряа худалдаха даабаряа дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэнэ.

ГОРЬКИЙ. Тус областиин «Новоликевский» совхозой комбайнер Н. С. Новиков энэ жэлдэ арбадахи хуряалгаяа үнгэргэжэ байна. Бушэмэгөөр ургаһан тарян һалхи, бороодо мушхаран унанхай. Эндэ комбайн түргөөр ябуулха аргагүй. Гэбэшье, ороохоной унаса яһала ехэ—гектар бүриһөө 20 центнер шэниисэ абтана. Нэгэшье хоолос, нэгэшье ороохо гээнгүйгөөр ургаса хуряаха тэмсэлдэнь өөрынь хүбүүд: эгээ ехэнь—Александр, дунда хүбүүн — Евгений, багань — Вениамин эдэбхи ехэтэйгээр туһална.

Хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрсөөндэ эсэгэ Н. С. Новиков штурвал бариһан бага хүбүүнтэеэ түрүүлһэн байгаа. Хэдэн хоногой үнгэрөөд байхада Арзамассай техникумдэ һурадаг Евгений хүбүүниинь урдань өроо. Зунай амаралтын үедэ заатагүй таряа хуряалгада хабаададаг энэ хүбүүн гурбадахи хуряалга үнгэргэжэ байна. Олон жэлэй дүршэлтэй механизаторнууд мүнөө тэрэниие хүсэнэгүй. Эдэ үдэрнүүдтэ Новиковой дунда хүбүүн суглуулжа абаһан ороохоной хэмжээгээр нүхэдөө 100 шахуу тонноор ахижа гаранхай.

Горькиин хүдөө ажахын институдай студент Александр ахынгаа сабшажа унагааһан баалые Евгений суглуулан сохино. Иигэжэ Новиковтон түрэл совхозойнгоо механизаторнуудта үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

БАКУ. Азербайджанда үдэр ерэхэ бүри таряа хуряалга үргэдэн, эндэхи хадалиг газарнуудта гаража байна. Доро газарай ажахынуудта таряа хуряалга дүүрэжэ, республикын хадалиг районуудай колхоз, совхозууд нёдондонойхиһоо недели урид таряа хуряалгаяа эхилэнхэй. Энэ хүдэлмэриие дүүргэһэн ажахынуудай механизаторнууд үндэр газарай ажахынуудта туһалхаяа ошоно.

Республикын таряашад гүрэндэ ороохо таряа худалдаха социалис уялгануудаа дүүргээд, тушаан абалгын пунктнуудта зөөжэ байна. Гүрэнэй амбаарта 230 мянгаһаа дээшэ тонно ешмээн, шэниисэ адхаг даа. Энэнь нёдондонойхиһоо 5 мянган тонноор ехэ болоно.

МИНСК. Белоруссиин полинууд дээрэ гэршүүхын баян ургаса гаранхай. Эндэхи колхоз, совхозууд энэ ургамалые хуряажа оробо. Алишье ажахыда энэ үнэтэ ургамалай баян ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Энэ жэлдэ хаа хаанагүй гэршүүхэ үргэн рядтайгаар таригдажа, харууһан һайнаар хэгдэнхэй. Жэшээнь, Червенскэ районой «Искра» колхоздо нэгэ гектарһаа 18—20 центнер гэршүүхын ургаса хуряагдана.

Алишье ажахыда энэ ургамал амяарлан хуряагдана. Энэ аргын ашаар гектар бүриһөө гэршүүхын ургаса 1,5—2 центнерээр ехээр суглуулагдана.

ЧЕРНИГОВ. Областиин ажахынуудта сортовой хартаабха хуряажа эхилбэ. Мүнөө эндэһээ Украина, мүн Казахстанай арбаад областьдо хартаабха эльгээжэ эхэлээ.

«Приекульский» «Бородянский», «Столовый», «Лорх», «Темп» сортын хартаабха Сосницска ба Коропско районуудай ажахынуудта ехээр таригдаһан байгаа. Эндэхи гол горход, уһа сөөрэм, ой модой хартаабхын плантациие элдэб хорхой шумуулһаа аршалһан гээшэ. Менскэ районой ажахынууд гектар бүриһөө 200 центнер хартаабха малтан абана.

Областиин таряашад оронойнгоо ондоо областьнуудта ургаса ехээр үгэдэг сортын 700 центнер үрэһэнэй хартаабха худалдажа, олзо доход ехээр оруулха байна.

БРЕСТ. Областиин таряашад лён хуряаха хүдэлмэри түгэ[...]хэжэ байна. Энэ жэлдэ «хойт[...] зүгэй торгон» гэжэ нэрлэгд[...]дэг энэ ургамал олохон аж[...]хынуудай 27 мянган гект[...] газарта таригдаһан. Һалхи, бо[...]роогой элбэг байһан ушарһа[...] плантациин гурбанай хоёр [...]биин ургамал хэбтэшоо. Про[...]мышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, эмхи зургаа[...]нуудай алба хаагшад, һургуу[...]лиин һурагшад техническ[...] үнэтэ ургмалай ургаса хуряа[...]гада ехээр туһална.

Мүнөө ажахынуудта лен[...] ургаса сохихо, һолоомыень дэбтээхэ хүдэлмэри түлэг ду[...]даа. Баян ургаса полиин эз[...]дые баясуулна, олонхи кол[...]хоз, совхозууд гектар бүриһө[...] леной 5 центнер үрэһэ аба[...]на. Нэгэ гектарһаа леной 8—10 центнер утаһан абтаха[...] хүлеэгдэнэ.

(ТАСС).

Соёлшод—хүдөөгэй ажалшадта

АМЖАЛТАТАЙГААР ЯБАЖА ЕРЭЭБДИ

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай коллектив энэ нажар хүдөө нютагуудаар ябажа, хүн зондо ехэ олон зүжэгүүдые харуулһан, концертнүүдые табиһан байна.

Жэшээлхэдэ, театраймнай бүлэг артистнууд Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын национальна округто ошожо, зүжэгүүдые харуулаа. Энэ округой дүрбэн районой ажалшад М. Каримай «Айгуулиин сэнхир орон», Д. Батожабайн «Үрбаанай уршагта ябадалнууд» гэһэн зүжэгүүдые хаража баясаба.

Усть-Ордын национальна округой ажахынуудаар ябахадамнай хүн зон баяртайгаар угтана. Зүжэг бүхэниемнай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэдэг байгаа. «Хожом ерэхэдээ, бүри һонин, шэнэ зүжэгүүдые асаржа, бидэндэ харуулаарайт» гэжэ тэдэнэр захяа һэн. Үнэхөөрөөшье Усть-Ордын национальна округто манай театр үсөөншэг ошодог байна. Тиимэһээ ерэхэ жэлнүүдтэ тэндэ ошожо, зүжэг харуулдаг, концертнүүдые табидаг байгаа һаамнай, ехэл һайн һэн гэжэ һанагдана.

Тиихэдэ театраймнай нүгөө бүлэг артистнууд Шэтын областиин Агын национальна округто хоёр һарын туршада зүжэгүүдые табиба. Тэдэнэр Г. Мусреповэй «Инаг хоёр» гэһэн зүжэг хүн зондо харуулаа.

Театраймнай гурбадахи бүлэг артистнууд залуу драматург Д. Дылгыровэй «Залуу наһанай охин» гэһэн зүжэг Захааминай, Баргажанай аймагуудай ажалшадта харуулжа, мүн олон лэ концерт табиһан байха юм.

Ч. ГУРУЕВ,
Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай артист.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ДУУНУУД ХАНХИНАНА

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө үедэ республика доторнай үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Тиимэһээ хото городуудаймнай соёлшод үбһэшэдтэ концерт наадануудые харуулхын тула оролдоно.

Һаяхан Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэрэй агитбригада хүдөө нютагуудаар ябажа ерэбэ. Эдэнэр Кабанскын, Баргажанай аймагуудай үбһэшэдтэ концерт харуулан, һара тухай саг соо ябаба. Тэдэнэртэй суг Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, түүхын эрдэмэй кандидат Вл. Базаржапов, багша И. Козачин гэгшэд ябалсажа, лекцинүүдые уншаһан байна. Энэ агитбригадынхид хүдөө нютагуудай ажалшадта, үбһэшэдтэ дүшэ гаран концерт харуулаа.

Тиихэдэ Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнэр «Сэлэнгэ» гэжэ нэрэтэй агитбригада эмхидхээд, Хабаровска хизаарай ажалшадта концертнүүдые харуулжа ябаһанаа, Буряад ороноо бусажа ерэбэ. Энэ уран һайханай-агитационно бригадын хүтэлбэрилэгшөөр энэ институдай КПСС-эй түүхын кафедрын ахалагша багша Владимир Лукич Кургузов ябаһан байна. Энэ агитбригадатай суг ябалсаһан лекторнууд «КПСС-эй XXIV съездын һүүлээрхи уласхоорондын байдал», «Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой», «Залуушуулай бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй хүгжэлтэ», «Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн X фестиваль» гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байха юм.

Энэ агитбригадын гэшүүд композиторнууд Ч. Павловай, Б. Цырендашиевай дуунуудые, ород, буряад, молдаван арадуудай хатарнуудые гүйсэдхэһэн байха юм. Тиихэдэ залуу композиторнууд А. Андреевэй «Минии түрэл хизаар Баргажан», Ю. Ирдынеевэй «Хоёр полюс» гэһэн дуунуудые дуулахадань, Хабаровскын модошод нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. «Хожом ходо ерэжэ байгыт!», «Таанадаа хүлеэжэ байхабди!» гэжэ үнэн зүрхэнэй захянуудтайгаар тэдэнэр манай агитбригадын гэшүүдые үдэшэһэн байна.

Рязань хотын радио-электроникын институдай уран һайханай-агитационно бригада Буряад орондомнай һаяхан ерэбэ. Энэ агитбригада мүнөө Загарайн аймагай ажалшадта концертнүүдые харуулхаяа ошобо. Тэрэнэйнгээ һүүлээр Итанцын, Байгалай, Баргажанай леспромхозуудаар ябажа, «Горячинск» курортдо амарагшадай урда концерт харуулха юм.

Ц. БАТУЕВ,
облсовпрофой уран һайханай байшангай директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн Сибириин технологическа институдай агитбригада Кабанскын аймагай Шергинскэ совхоздо концерт табижа байна.

…оленскын лёной комбинадай коллектив түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй даабаринуудые …рһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр …рүүлнэ. Долоо һарын түсэбһөө гадуур 8 миллион … бүд, 2,5 миллион тонно утаһан бэлдэгдэһэн байна. …едприятиин уран зураашад бүдэй шанар һайжаруулалаар ехэ оролдолго гаргана. Энэ жэлэй дүүрэтэр …өөр хараалагдаһан 40 зурагай оронда 50 ондоо зу…лаадбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ юм.
…рaг дээрэ: шалгагшад Ольга Глушкова, Лариса Ку…на гэгшэд бэлэн болоһон бүдүүдые хаража байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Танние ямараар хангана б?

МАЛШАД ЭД БАРААГААР МУУГААР ХАНГАГДАНА

Адуу малаар олон Сэлэнгын аймагай гүүртэ, фермэнүүдээр ябахада, тэндэхи малшад худалдаа-наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ гомдолтой байдаг. Тэрэнь тон зүб.

Энээнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд малшадта зорюулан нүүдэл наймаа муугаар эмхидхэнэ. Хаа-яа гүүртэ, фермэнүүд дээгүүр автолавканууд ябахадаашье, малшадта шухала хэрэгтэй эд бараа абаашадаггүй байна.

—Манай эндэ Тамчын сельпогой автолавка һарадаа нэгэ дахин ерэдэг. Тиихэдээ зуруул, дабһа, сай, хаанашье элбэг байдаг бумаажан бүдүүдые асардаг байна. Харин шухала хэрэгтэй эд бараа асардаггүй,—гэжэ Цайдамай һүһаалиин фермынхид гомдолтойгоор мэдүүлнэ.

Тиигэжэ малшадай мэдүүлээшэнь тон зүб. Хэрбээ дүтын гүүртэ, фермэнүүдээр автолавканууд ябахадаа мүртэй эд бараа асардаггүй байгаа һаа, холын гүүртэ, фермэнүүдээр оройдоошье ябадаггүй шахуу байна. Жэшээнь, Нарин-Горхон, Дээдэ-Бургаастай, Мүртэй гэжэ газарнуудтахи малай байрануудта нүүдэл наймаан оройдоошье ошоногүй шахуу.

Һаяшаг Новоселенгинскын сельпогой автолавка Химнын совхозой Бургаастайн үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ ошоходоо, зуруул, дабһа, саахар, печениһээ ондоо юумэ абаашаагүй.

—Загаһанай, мяханай консервэ, бороо хурын орохо үедэ малшадта хэрэгтэй болодог сабхи, һургуулиин үхибүүдтэ хэрэгтэй болодог элдэб хубсаһа, мүн бусадшье һайн эд бараа асардаггүй байна. Тиихэдэ сагаан гурил ехэ хомор,—гэжэ фермые даагша Долгор Очировна Цыдыпова мүнөө хөөрөө һэн.

Жэлэй дүрбөн сагта, зунай халуун, хура бороо, үбэлэй хүйтэн гэлтэгүй, гүүртэ, фермэнүүд дээгүүр, илангаяа холын бэлшээринүүдтэ ажаллажа байһан малшадта шухала хэрэгтэй эд бараа абаашаха гээшэ угаа шухала байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиигэбэшье Сэлэнгын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала асуудалда зохихо анхарал хандуулха зэргэтэй байгаа гэбэшье, мүртэй юумэ хэнгүй байһаар. Эдэ дутагдалнууд тухай аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдтэ аймгүйсэдкомой, партиин райкомой зүгһөө нэгэнтэ бэшэ хэлэгдэһэн байгаа гэбэшье, зохихо хэмжээ үшөөл абтаадүй байһаар.

Холын гүүртэ, фермэнүүдтэ үбэл, зун гэлтэгүй эршэ зоригтойгоор ажаллажа байдаг малшадые хэрэгтэй эд бараагаар саг соонь хангаха хэрэгтэ партиин райкомой, аймгүйсэдкомой зүгһөө зохихо анхарал хандуулагдаха байха гэжэ һанагдана.

Б. ШИРЕТОРОВ.

СОЦИАЛИЗМЫН АМЖАЛТАТА АЛХАМУУД

Июль һарын һүүлшын хоёр үдэр Крымдэ үнгэрһэн социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын дүнгүүдые хүн түрэлтэн үндэрөөр сэгнэһэн байна. Уулзалгада хабаадагшад гансашье өөр өөрынгөө оронуудай болон партинуудай ажабайдал тухай хөөрэлдөө эрхилээ бэшэ, харин саашадаа социалис оронууд болон аха дүү партинууд политикын, ажахын болон үзэл сурталай талаар хайшан гэжэ харилсаагаа үргэдхэхэб гэһэн асуудал зүбшэһэн байха юм. Заншалта болоһон энэ жэлэй уулзалга дээрэ уласхоорондын асуудалнуудаар һанал бодолоо хубаалдаһан байна. Нёдондо жэлдэ үнгэрһэн уулзалгаһаа хойшо уласхоорондын байдалда олон тоото хубилалтанууд боложо, социалис оронуудай холын хараатай политикын дүнгүүдые харуулаа. Нёдондо жэлдэ Вьетнамай газарта бомбонууд тэһэржэ, шуһата дайн үргэлжэлжэ байгаа. Германиин Демократическа Республикые мэдэрһэн оронууд олоншье бэшэ һэн; Чехословаки Баруун Германи хоёрой хоорондохи харилсаанууд элирээгүй байгаа. Политическэ шэнжэлэгшэд Европын оронуудай аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар зарлагдаха суглаан тухай уридшалан элирхэйлхые оролдодог бэлэй.

Мүнөө болоходо эдэ дурсагдаһан асуудалнуудта ехэнхидээ тобшо харюунууд үгтэһэн байха юм. Вьетнамай баатар арад амгалан байдалай оршондо ажахыгаа һэргээн бодхоожо байнхай. Энэ жэлэй июлиин 1-нэй мэдээгээр Германиин Демократическа Республикатай дэлхэйн 90 гаран гүрэн харилсаа тогтооһон байба. ЧССР Германиин Федеративна Республика хоёрой хоорондохи харилсаанууд элирхэйлэгдээ. Социалис Кубын уласхоорондын байдал һайжаржа, Латиин Америкын арадуудай революционно хүдэлөөндэ үльгэр жэшээ болонхой. Европын гүрэнүүдэй зүблөөнэй нэгэдэхи шатань амжалтатайгаар үнгэрбэ.

Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэд «гадаадын политикын зорилгонууд түйлагдажа, Варшавска Договорой Политическэ Консультативна Комитедэй мэдүүлгэ соо, аха дүү партинуудай съезднүүдэй тогтоолнууд соо, КПСС XXIV съездын баталһан эб найрамдалай программа соо табигдаһан асуудалнууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна», — гэжэ тэмдэглээ.

Уласхоорондын асуудалнуудые урагшатай һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Германиин Федеративна Республика, Америкын Холбоото Штадууд болон Франци албанай хэрэгээр ошожо, эдэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамтын хэлсээнүүдые баталһаниинь ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглэгдээ.

Америкын Холбоото Штадуудай болон зарим баруун гүрэнүүдтэй манай оронойбаталһан хэлсээн бүхэн уласхоорондын шахардуу шанга байдалые саашадаа һулаpуулха хэрэгтэ тон ехэ үүргэтэй. Советскэ Союз, Америкын Холбоото Штадуудай баталһан ядерна дайе зайсуулха тухай хэлсээние дэлхэйн арадууд илангаяа үндэрөөр сэгнээ.

Уулзалгада хабаадагшад һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалда социалис оронуудта тааруу хубилалтанууд боложо байна гэжэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ. Эдэ хубилалтанууд саашадаа шэнэ алхамуудые хэхэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Энээн тухай Болгариин «Труд» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Боложо байгаа тааруу хубилалтануудые саашадань арьбадхаха, баталагдаһан хэлсээнүүдые бүрин дүүргэхэ, саашадаа эб найрамдал сахиха замаар дабшаха гэһэн дорюун уряа Крымһээ соностоо».

Европын оронуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөнэй нэгэдэхи шатын дүнгүүдые хаража үзөөд, Крымдэхи уулзалга дээрэ «энэ суглаан амжалтатайгаар байгша 1973 ондо дүүрэхэ аргатай» гээд тэмдэглэгдээ.

Юундэ социалис оронууд Европодохи байдалда онсо анхаралаа хандуулааб гэхэдэ, «хүйтэн дайнай» үедэ илангаяа шахардуу байдал тохёолдоо бэлэй. Европын асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ талаар дурадхалнуудые дэмжэхэтэйгээ хамта социалис гүрэнүүд дэлхэйн бэшэ районуудта империалис эзэрхэг түримхэй политикаһаа уламжалдаг шанга байдалые һулаpуулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаг.

Энэ асуудалнуудай дунда Индохитадай хахад арал дээрэ үргэлжэлжэ байгаа дайн сэрэг онсо һуури эзэлнэ. Эндэ дайн сэрэг үдэр бүри хүн зоние хюдажа, ажахы, барилгануудые, хүн зоной байра байдал һандаргаһаар. Уулзалгада хабаадагшад Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон аюултай байдалые зүбшэхэдөө, Израилиин бэелүүлдэг эзэрхэг политикые эрид шүүмжэлээ.

Социалис оронууд аюулта буу зэбсэг хуряаха гэһэн хүн түрэлтэнэй эрилтые дэмжэдэг. Центральна Европодо буу зэбсэг хороохо, зэбсэгтэ хүсэнүүдые үсөөрүүлхэ зорилготой хэлсээнүүдтэ социалис оронууд ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ.

Социалис оронууд Европын бусад гүрэнүүдтэй үргэн, үни удаан сагай экономическа харилсаануудые тогтоохо дурадхал оруулдаг. Эдэ харилсаанууд саашадаа Европын түбтэ хэтэдээ амгалан байдал тогтоохо һуури нь болохо байгаа гээд мэдээжэ.

Советскэ Союз түрүүтэй социалис гүрэнүүдтэ эсэргүү политика баримталдаг империалис хархис хүсэнүүдтэй Хитадай удамаршад ниилэнхэй. Дэлхэйн оронуудай эб найрамдалай ёһо гуримаар харилсаа байгуулха гэһэн социалис оронуудай политикые пекинэйхид буруушаадаг, уласхоорондын байдал һулаpуулха хэрэгтэ социалис оронуудай хубитые дэмжэдэггүй. Хэнэйшье мэдэхээр, иимэ ажал ябуулга уласхоорондын байдалые һайжаруулхагүй. Хэтэрхэдээ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд манай оронние хардадаг, «Советскэ Союзай «социал-империализм» бидэндэ дайгаар орохонь» гэхэ мэтэ худал хуурмаг мэдээсэл тараадаг. Вьетнамда америкын империалистнарай дайн сэрэг үүсхэхэдэ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд социалис оронуудтай сугтаа вьетнам арадта туһа хүргэхые оролдоогүй, өөрын «тусхай» зорилго табижа, Индохитадай оронуудые өөрынгөө нүлөөдэ оруулхые оролдоһониинь мэдээжэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, Болгариин, Монголой болон бусад аха дүү партинуудай Политбюро Крымдэхи уулзалгын дүнгүүдые һайшаажа, социалис хани барисаанай саашадаа бэхижэхэ хэрэгтэ уулзалгын онсо удха шанартай байһание тэмдэглээ. Аха дүү партинууд КПСС-эй Центральна Комитедэй, Леонид Ильич Брежневэй эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Гэхэтэй хамта, КПСС-эй ЦК-гай Политбюро «Бүхы дэлхэй дээрэ таатай зохид хубилалтануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ һаад хэхые һэдэлдэг хархис этэгээдүүдэй хорото аашанууд тушаа һэримжэтэй байлга уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда шухала зандаа үлэнэ», — гэжэ заагаа.

Крымдэ үнгэрһэн уулзалгада хабаадагшад социалис оронуудай ажахы улам һалбаржа, уласхоорондын байдалда шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг гэжэ тэмдэглээ. СЭВ-эй нэгэдэлдэ ородог социалис оронуудай хоорондохи харилсаа холбоон улам үргэдэнэ. Уулзалга дээрэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ түсэб али зэргэ дүүргэгдэжэ байнаб, саашадаа ямар зорилгонуудай табигдажа байһан тухай зүбшэгдөө.

Хоёр жэлэй туршада СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай национальна олзо доходойнь ургалта хүгжэнги капиталис оронуудайхида орходоо һураггүй дээгүүр гээшэ. Энээн тухай иимэ тоонууд гэршэлнэ. Хэрбээ Америкын Холбоото Штадуудай национальна олзо доход энэ хугасаа соо 2 дахин ургаа һаань, Болгариин — 6,3 дахин, Венгриин— 3,2 дахин, ГДР-эй — 4,2, Польшын — 4, Румыниин — 6,7, СССР-эй — 5,6 дахин, Чехословакиин—3,3 дахин нэмээ, 25 жэлэй туршада социалис оронуудай промышленна үйлэдбэринь 8 дахин ургабал, капиталис оронуудта оройдоо 3 дахин ургаһан байха юм. Тиихэдээ үйлэдбэриин гол шэглэлнүүдтэ, оньһон техникын, машина бүтээлгын, радиоэлектроникын, химическэ үйлэдбэридэ ургалтань бүри үндэр байгаа.

Арадай ажахын туйлалтануудта үндэһэлэн, социалис оронуудай арад зоной ажабайдал, бодото олзо доход нилээд ургаа. 1971—1972 онуудта ажалшадай бодото олзо доход, жэшээлхэдэ, ГДР-тэ 1971 ондо — 3,7 процент. Румынида—5,5 процент байгаа һаа, 1972 ондо тус тустаа 5,6—6,5 процент болоһон байна. Мүнөө үедэ СЭВ-эй оронууд 1976—80 онуудай болон 1990 он хүрэтэр холын хараата түсэбүүдые зохёожо байнхай. Тэрэшэлэн «Мир» гэжэ энергосистемые саашадань хүсэтэй болгохо, «Дружба» нефтепроводой барилгын хоёрдохи ээлжээе дүүргэхэ, химиин, машина бүтээлгын һалбаринуудые түргэн хүгжөөхөөр хараална. Аха дүү оронуудай хоорондоо нягта холбоо харилсаатай байһые үшөө нэгэ жэшээ харуулна: СССР Германиин Демократическа Республика хоёр суттаа 1700 зүйлэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаха тухай дала гаран хэлсээнүүдые баталһан байха юм. Социалис оронууд хамтын хүсөөр Киембайн асбестова комбинат, Усть-Илимэй целлюлозно комбинат, Курскда — мантан томо металлургическа комбинат бодхоохонь. Энэ предприяти жэлдээ 10—12 миллион тонно булад хайлуулха хүсэтэй байхаар хараалагдана. Тэрэнһээ гадна, Болгариин Козлодуй город шадар атомна электростанци баригдаха. СССР—ЧССР—ГДР гурбан оронние холбоһон газопровод. ГДР-эй Шведт город шадар атомна электростанци. Гаванада (Куба) загаһанай порт баригдаха юм.

Үнгэржэ байгаа табан жэлнүүдэйнгээ түрүүшын хахадые социалис оронууд амжалтатайгаар дабаба. Мүнөө СЭВ-эй оронууд Баруун Европын оронуудһаа 1,7 дахин ехэ хэмжээнэй эд бараа гаргадаг, Америкын Холбоото Штадуудһаа промышленна продукци һураггүй ехээр үйлэдбэрилнэ. Энэ амжалтануудта социалис орон бүхэнэй хубита бии. 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдээр Германиин Демократическа Республикын промышленна үйлэдбэриин түсэб 102,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 6,6 процент дүүргэгдээ. ГДР-тэ хахад жэл соо 35 мянган гэр байра баригдаһан. Хүдөө ажахын ажалшад продукци гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлээ. Польшын предприятинууд хахад жэл соо түсэбһөө гадуур 15,5 миллиард злотых сэнтэй эд бараа гаргаа.

Эдэ баримтанууд социалис оронуудай арга боломжонуудые харуулжа, хараалагдаһан түсэбүүдэй амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһание гэршэлнэ. Социалис оронуудай ажалшадай бүтээһэн станок, тонно металл бүхэн, электронно-тоололгын машина, центнер орооһон бүхэн гансахан амжалтыемнай арьбадхан, арад зоной байдал һуудал һайжаруулна бэшэ, харин аха дүү коммунис партинуудай ленинскэ гадаадын политикые бэелүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болодог, хараалагдаһан түсэбүүдээ дүүргэхэдэнь нүлөөлдэг байна.

Р. ГАРМАЕВ.
КПСС-эй обкомой лектор.

ПОЛЬШО. «Конин» гэжэ алюминиин комбинат—социалис оронуудай холбооной жэшээтэ предприяти. Тэрэнэй бүридэлдэ 60 томо объектнүүд ородог. Комбинадай цехүүд Советскэ Союз ба Чехословакиин техникээр хангагданхай.

Зураг дээрэ: комбинадай цехүүдэй нэгэндэ.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Брненэй тракторна завод «Зетор» — 12011 түхэлэй тракторнуудые гаргажа эхилбэ. Предприятиин коллектив Польшын «Урсус» гэжэ тракторай заводтой хамта энэ трактор бүтээһэн байна. Шэнэ машина 120 мориной хүсэтэй. Жэлэй дүүрэтэр иимэ тракторнууд олоороо гаргагдадаг болохо.

ЧТК-ТАСС-ай фото.

«АГИТАТОРАЙ» ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

КПСС-эй Центральна Комитедэй «Агитатор» гэжэ журналай 15-дахи номер уншагшадта хүрэжэ ерэбэ.

РСДРП-гэй II съездын болоһоор 70 жэлэй ойдо зорюулһан баяр ёһололой заседаниида нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ журналай түрүүшын хуудаһанда толилогдоо.

«Ороохо таряа — гүрэндөө» гэһэн түрүү бэшэг соо ороной таряашадай урда табигдаһан мүнөө жэлэй зорилгонууд тодорхойлогдобо. 1973 ондо ороной ажахы бүхэн продукци гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэхэ ёһотой гэһэн зорилго эндэ табигдана. Олон тоото агитаторнууд энэ хүндэтэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэнь партийна организацинуудта туһалха зэргэтэй байна бшуу.

«Агитатор ба ажабайдал» гэжэ гаршаглагдаһан статьянууд соо ороной бэрхэ агитаторнууд тухай хэлэгдэнэ. Алтайн хизаарай Троицка районой «Пролетарий» совхозой отделениие эрхилэгшэ, Социалис Ажалай Герой Д. М. Захаров, тус районой «Восход» гэжэ колхозой бригадир К. Е. Крюхов, сэрэгэй II-скэ частиин дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлдэ эрхимлэгшэ, подразделениин эрхим агитаторнуудай нэгэн, рядовой В. Дмитриев тэдэнэй тоодо оролсоно. Эдэ агитаторнуудай ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдээ.

КПСС-эй МК-гай пропаганда ба агитациин таһагые даагша Л. Богданов Московско областиин агитколлективүүдэй ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, энэ хүдэлмэридэ дайралдадаг дутагдалнууд, тэрэнэй шалтагаанууд тухай хөөрэбэ.

Агитаторнуудай ажалда туһаламжа болгон, Москва хотын электромашина бүтээлгын С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо» заводой коллективэй түйлаһан амжалта, тус заводой агитколлективэй хүдэлмэри тухай журналист Н. Петров тодорхойгоор бэшэбэ. Тэрэнэй бэшэһэн статья «Агитаторта туһаламжа» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоо.

КПСС-эй гэшүүн, журнал уншагша Е. Ш. Бух архиин хорон тухай бэшэхые Ленинградһаа бэшэг эльгээһэн байгаа. Энэ бэшэгтэнь харюу болгон, медицинын эрдэмэй кандидат В. Михейкин «Архи — ами наһанай дайсан» гэжэ гаршагтай ехэхэн статья тус журналда гаргуулба.

«Атеист» гэжэ заводской клубай хүдэлмэри тухай «Трудовая победа» гэжэ олон хэһэгээр гарадаг газетын редактор Б. Белашев бэшэбэ. Заводой хүдэлмэришэдэй дунда атеистическэ хүдэлмэри яажа ябуулдаг тухайнь эндэ хэлэгдэнэ.

Тиихэдэ СССР Франци хоёрой хоорондохи экономическа харилсаа холбоон тухай, Вьетнамай Демократическа Республика тухай материалнууд мүн лэ энэ номерто оруулагдаба.

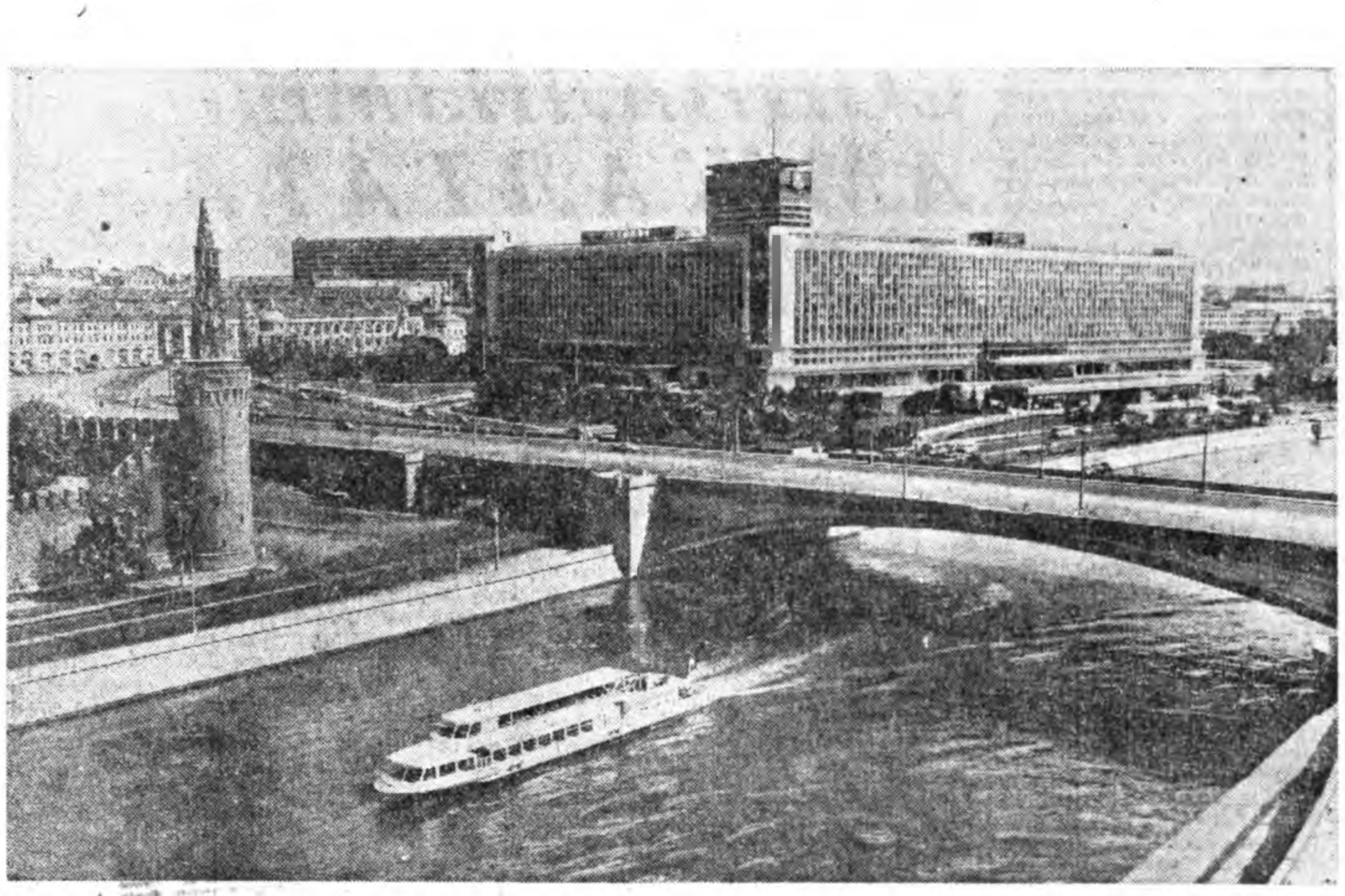

МОСКВА. «Россия» гос тиница, Москворецкэ хүүргэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРОФСОЮЗАЙ ХЭБЛЭЛ САГ СООНЬ ЗАХИГТЫ

1974 ондо абтаха газетэнүүд болон журналнуудые захилга 1973 оной сентябриин 1-һээ хаа хаанагүй эхилхэнь. Тэрэ тоодо «Профиздадай» хэблэлһээ гарадаг «Труд» газетэдэ, Советские профсоюзы», «Охрана труда и социальное страхование», «Клуб и художественная самодеятельность», «Техника и наука», «Изобретатель и рационализатор». «Лесная новь», «Турист», «Всемирное профсоюзное движение», «Советский шахтёр», «Библиотека профсоюзного активиста», «Библиотечка сельского профсоюзного активиста» гэжэ журналнуудта мүн лэ захил эхилхэнь.

ВЦСПС-эй орган болохо «Труд» газетэ хото болон хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан олон тоото хүдэлмэришэдэй газетэ гээшэ. «Труд» газетэ Коммунис партиин хараа шугамуудые, ВЦСПС-эй шиидхэбэринүүдые саг үргэлжэ тайлбарилха: орон соохи ажабайдалые, тэрэшэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөе хуудаһануудтаа үргэнөөр харуулха үүргэтэй юм.

Энэ газетэ худалдаанда гарадаггүй. Захилгын жэлэй сэн — 6 түхэриг.

«Советские профсоюзы» гэжэ журнал СССР-эй профсоюзуудай, мүн түбэй, нютагуудтахи органуудай; профсоюзна эмхинүүдэй ажал ябуулгые дэлгэрэнгыгээр харуулдаг.

Захилгын жэлэй сэн — 1 түхэриг 80 мүнгэн.

Үйлэдбэри дээрэхи эрхэ байдалые яажа һайжаруулхаб, ажалда бэеэ гэмтээхэ, үбдэхэ ябадалые яажа бага болгохоб гэхэ мэтэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ профсоюзуудай, ажахын эмхинүүд хабаадалсадаг байна. Эдэ асуудалнуудта «Охрана труда и социальное страхование» гэжэ журнал дэлгэрэнгыгээр харюусадаг. Ажалай хуули тушаа зүбшөөлнүүд журнал соо мүн лэ олоор гарадаг. Энэ журнал худалдаанда гарадаггүй.

Захилгын жэлэй сэн — 3 түхэриг 60 мүнгэн.

«Клуб и художественная самодеятельность» гэжэ журнал культурно-гэгээрэлэй эрхим түрүү эмхи зургаануудай дүй дуршэл дэлгэрэнгыгээр харуулхаһаа гадна, методическа туһатай һайшаалнуудые үгэдэг, соёлой түрүү хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэд тухай хөөрэдэг, репертуарна материал толилдог байна.

Захилгын жэлэй сэн — 7 түхэриг 20 мүнгэн.

«Техника и наука» гэжэ журнал наука, техникын, промышленность болон хүдөө ажахын һүүлшын түйлалтануудые дэлгэрэнгыгээр харуулна. Арьбалалтын асуудалнуудта, эд хэрэгсэлнүүдэй шанар һайжаруулха, ажал научна ёһоор эмхидхэхэ, үйлэдбэри оньһожоруулха асуудалнуудта, научно-техническэ бүлгэмүүдэй түрүү дүй дуршэл болон ажалайнь онсо илгаа тухай асуудалнуудта журнал ехэ анхарал хандуулна.

Захилгын жэлэй сэн — 3 түхэриг 60 мүнгэн.

«Изобретатель и рационализатор» гэжэ журнал ухаалан зохёолго, мүн ухаалан зохёогшод тухай, урлан нарижуулагшад болон урлан нарижуулгын шэнэ һонин бүтээлнүүд тухай, зохёохы ухаан бодол хүгжөөхэ, шэнэ техникэ ажалда хэрэглэхэ замууд тухай хөөрэжэ үгэхэ байна.

Шэнэ юумэнүүдые зохёолгодо һонирхолтой, хүнэй һанаанда ороогүй арга замууд тухай, бухы үе сагта ухаалан зохёолгын талаар гайхалтай ушарнуудай болоһон тухай материалнуудые уншагшад журнал соо олохо аргатай байха.

Экономико болон эрхэ тушаа асуудалнуудые журнал дэлгэрэнгыгээр харуулжа байдаг, гадна мэргэжэлтэдэй зүбшэлнүүдые үгэхэ зуураа, совет урлан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой ниитын эмхинүүдэй ажабайдал харуулдаг юм.

Захилгын жэлэй сэн — 2 түхэриг 40 мүнгэн.

Турист, аяншалагша бүхэндэ, гоё һайхан байгаалида дуратайшуулда, хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэ «Турист» гэжэ журнал һайн зүбшөөл үгэдэг юм. Энэ журнал уншагшадые материальна, мүн ухаан бодолой, соёл культурын памятнигуудтай, байгаалиин баялигууд болон орочой гоё һайхан юумэнүүдтэй, совет арадай урдань түйлаһан баатаршалгануудтай тэрээнэй революционно ёһо заншалнуудтай, манай үеын алдарта хэрэгүүдтэй танилсуулха юм.

Үнинэй туристнуудта, мүн һая эхилжэ байгаадта, һурагшад болон наһатайшуулда зорюулан аяншалгын замуудые зааһан материалнууд, һонирхолтой экскурсинууд тухай хөөрөөнүүд журналда толилогдожо байдаг.

Захилгын жэлэй сэн — 4 түхэриг 80 мүнгэн.

«Всемирное профсоюзное движение» гэжэ журнал профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин, т э р э н э й һалбаринуудтахи үйлэдбэриин т а һ а г у у д а й ажал ябуулга харуулдаг. Профсоюзуудай уласхоорондын хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад журналда хабаадалсадаг байна. Энэ журнал профсоюзай эдэбхитэдтэ, агитаторнууд, пропагандистнууд болон лекторнуудтэ, тэрэшэлэн үргэн ниитэ уншагшадта зорюулагданхай.

Захилгын жэлэй сэн — 2 түхэриг 40 мүнгэн.

Нүхэд горнягууд, «Советский шахтёр» гэжэ журнал танай анхаралда дурадхагдана. Тэрээн соо шахтёрнуудай ажабайдал, ажал хүдэлмэри һайнаар харуулагдадаг.

Журналай хуудаһануудта юристын зүбшөөлнүүд, уншагшадай асуудалнуудта харюунууд саг үргэлжэ толилогдожо байдаг, тэрэшэлэн рассказ, очеркнууд болон шүлэгүүд хэблэгдэдэг.

Захилгын жэлэй сэ[н —]
3 түхэриг 60 мүнгэн.

Модо бэлэдхэлшэд [...] модо урадхуулагшад, [...]ной ажахынхид, лесо[...]гууд болон модо болбос[...]лагшад! Таанадта зорю[...]дан «Лесная новь» [...] журнал хэблэгдэнэ. Энэ [...]нал үйлэдбэриин, проф[...]на түрүү дүй дуршэл [...]ой модоной, саарһанай, [...] болбосоруулгын промы[...]ностьда, модоной ажа[...] бии болоһон бүхы шэнэ[...]нин тухай хөөрэжэ [...] юм.

Журналай хуудаһан[...] ажалай, салин хү[...] асуудалнуудаар юрис[...] зүбшэлнүүд толилог[...] байдаг.

Захилгын жэлэй сэ[н —]
3 түхэриг 60 мүнгэн.

«Библиотечка проф[...]ного активиста» гэжэ [...]шюранууд промышле[...]стиин, барилгын, трасп[...]тын предприятинуудай, [...]лэдбэридэ хабаагүй [...] ажахын, һалбаринуу[...] предприятинуудай [...]тэдтэ зорюулагданхай.

Тэрэ брошюрануудта [...] союзна хүдэлмэриин [...] асуудалнуудаар зүбшөөл[...]дые, справочнигуудые, [...] бусадшье материалну[...] оложо болохо юм.

Захилгын жэлэй сэн [—] түхэриг.

Хүдөө ажахын үйл[...]риин онсо илгаае хар[...] абажа, хүдөө нютагу[...] профсоюзна хүдэлмэри [...] эмхидхэхэб гэһэн асуу[...]да, мүн бусадшье олон [...]то асуудалнуудта тод[...] харюунуудые «Библиот[...] сельского профсоюзного [ак]тивиста» гэһэн брошюра[...] соо оложо боломоор.

Жэлэй захилгын сэн [...] түхэриг 40 мүнгэн.

«Профиздадай» хэб[...]лэй гаргадаг журнал[...] болон библиотечкэну[...] саг соонь захигты.

«Союзпечатиин» [...] абадаг пунктнуудта, хэ[...] холбооной отделенинуу[...] почтамтнуудта, тэрэш[...] предприятинууд, эмхи зур[...]нууд, һургуулинуудта, [...] хозууд болон колхоз[...] бии байдаг ниитын тар[...]шадта дээрэ дурсагдаһан [...]зетэ, журналнуудые зах[...] болохо юм.

Л. ШУЛЬГИНА,
профсоюзуудай областной соведэй инструктор.

ФУТБОЛ

«СЭЛЭНГЭМНАЙ» ГУРБАДАХИ ҺУУРИДА

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ—арба ѱһэдэхи наадан августын 20-до үнгэргэгдэһэн байна. Нааданай дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоһон хоёр лэ командын футболистнууд эрхим һайнаар наадажа, талмайн эзэдые шүүһэн байха юм. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Барнаулай «Динамо», Братск хотын «Сибиряк» команданууд болоно. «Динамо» командын футболистнууд мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлээд ябаһан Урда-Сахалинай «Сахалин» командада айлшалһан юм. Тиихэдээ талмайн эзэдые 0:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, мүрысөөнэй таблицада хоёр һуури урагшаа дабшаба. Харин нааданай хоёрдохи хахадта гэртээ — өөрынгөө стадион дээрэ дүрбэн наада үнгэргөөд ябаһан «Сахалинай» футболистнууд гурбадахяа «бүдэржэ», мүрысөөнэй таблицада нэгэ һуури гэдэргээ сухариха баатай болобо. Нүгөөдэнь—«Сибирягай» футболистнууд Шэтэ хотын стадион дээрэ наадахадаа, талмайн эзэдые 0:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо. Тиин эдэнэр мүн лэ хоёр һуури урагшаа дабшаһан байна.

Түрүү һуури зэлхын түлөө эрхимээр наадажа ябаһан Благовещенскын «Амур» команда айлшаар ерэһэн Ангарскын «Старт» командые 1:0 тоотойгоор шүүхэдээ, дүн хамтадань 24 очкотой боложо, мүрысэгшэдые толгойлбо. Манай «Сэлэнгэ» энэ үдэр Красноярскын «Автомобилист» командые 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ һааб даа. Мүнөөдөө «Сэлэнгэ» командымнай футболистнууд нааданай таблицада гурбадахи һуури эзэлэнхэй, ээлжээтэ уулзалгануудаа Баруун Сибириин хото городуудай стадионууд дээрэ үнгэргэхөөр аян замдаа мордобо.

Тэрэшэлэн түрүү һуури буляалдажа захалһан Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» командын футболистнууд Омскын «Иртышэй» футболистнуудые 4:2 гэһэн тоотойгоор шүүгээшье һаа, тэрэл дүрбэдэхи һууридаа үлэбэ. Юуб гэхэдэ, эдэнэр Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» командые очкогоор хүсэбэшье, сохижо оруулһан, ворота руугаа алдаһан бүмбэгынгөө тоогоор манай командын хойно ороходо баатай болоһон байха юм.

Табадахи һуури эзэлһэн Владивостогой «Луч» команда Проконьевскын «Шахтёрой» футболистнуудые 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүбэ. Мүн Хабаровскын СКА команда Новосибирскын «Чкаловец» командые 3:0 тоотойгоор шүүхэдээ, нааданай таблицада хоёр һуури урагшаа дабшаба. Һайн наадаараа олоной анхарал татадаг Томскын «Томлес» команда Эрхүүгэй «Аэрофлот» командада айлшалхадаа, талмайн эзэдтэ 1:2 гэһэн тоотойгоор шүүгдэхэдээ, мүрысөөнэй таблицада гурбан һуури гэдэргээ сухариха баатай болоһон байна.

Августын 27-ной үдэр манай «Сэлэнгэ» команда Новосибирскын «Чкаловец» командын стадион дээрэ наадаха.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ		Очко
1. «Амур»	19	11	2	6	30:17	21:11	24
2. «Сахалин»	19	9	5	5	47:32	23:12	23
3. «Сэлэнгэ»	19	10	2	7	42:32	19:10	22
4. «Вулкан»	19	8	6	5	53:41	20:14	22
5. «Луч»	19	10	0	9	47:42	22:13	20
6. «СКА» (Х)	19	5	7	7	62:51	25:22	18
7. «Динамо»	19	8	1	10	46:45	26:18	17
8. «Сибиряк»	19	8	1	10	22:26	12:14	17
9. «Томлес»	19	8	1	10	33:33	17:16	17
10. «Автомобилист»	19	6	4	9	47:45	22:23	16
11. «Иртыш»	19	6	2	11	34:44	20:24	14
12. «Старт»	19	5	4	10	44:47	14:20	14
13. «Аэрофлот»	19	5	3	11	42:48	18:24	13
14. «Чкаловец»	19	4	1	14	31:45	14:34	9
15. «Шахтёр»	19	2	4	13	41:54	8:20	8
16. «СКА» (Шэтэ)	19	2	2	15	45:58	11:17	6

Ажаглалта: Бүмбэгэ гэһэн хүсэнэгтэ үгтэһэн тоонуудые ингэжэ ойлгохо: түрүүшынгиинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаһан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь — 90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаһан бүмбэгэнүүдэй тоо.

САГАЙ УЛАРИЛ

Үсэгэлдэрэй мэдээнэй ёһоор, үерлэһэн Сэлэнгэ мүрэнэй уһан Хяагтын адагһаа эхилээд, Кабанск тосхон хүрэтэр һуужа үргэлжэлһөөр. Хоногой туршада Сэлэнгэ мүрэн Хяагтын адагта 329 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрөөд байба. Новоселенгинскдэ — 461, Улаан-Үдэ шадар — 210, Никольскдо 217, Мурзино тосхондо 293 сантиметр болоһон байна.

Сүхэ голой уһан Сүхын арһанай завод шадар 3-һаа 10 сантиметр хүрэтэр һуужа, 246 сантиметр болобо. Мүн хёлго, Үдэ голнууд хоног соо 5—10 сантиметрээр хороһон байна.

Баргажан голой уһан Могойто тосхон шадар 15 сантиметрээр һуужа, 362 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэбэ. Харин Баргажан тосхон шадар 14 сантиметрээр хороо гэхэ гү, али 774 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэбэ.

Саашадаа республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байжа, хура бороон орохогүй гэжэ багсаагдана.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон·телеграф·радио

ҺАЙНДЭРТЭ АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

БУХАРЕСТ. ТАСС-ай корреспондент А. Слабынько ингэжэ дамжуулна:

Оронойнгоо фашис дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһөөр 29 жэлэй ойе Румыни баяр баясхалангай оршон байдалда тэмдэглэхээ бэлдэжэ байна. Орон дотор эдэ үдэрнүүдтэ выставкэнүүд нээгдэнэ, хүдэлмэришэнэй, хүдэлөөнэй ветерануудтай, фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ хабаадагшадтай уулзалтанууд болоно.

Социалис Румыниин ажалшад һайндэрөө ажалай эрхим амжалтануудаар угтажа байна. Августын 23-най хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд оронной зүг бүхэнһөө ниислэл хотодо орожол байһаар.

Хүндэ машина бүтээлгын Бухарестын заводой коллектив 330 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын турбогенераторай барилгые дүүргэбэ. Ровинаридахи ТЭС дээрэ энэ турбогенератор тодхогдожо эхилээ. Иимэ ехэ хүсэтэй агрегат Румыниин түүхэдэ анха түрүүшынхеэ өөһэдынь предприяти дээрэ байгуулагдаа юм. Иимэрхүү хоёрдохи агрегат үйлэдбэрилэгдэжэ эхилбэ.

Энэ жэлдэ Румыниин металлургнууд түсэбһөө гадуур 100 мянга гаран тонно булад хайлуулаа. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ орондоо 8 миллион тонно булад үгэхэ гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Румыниин барилгашад һайндэрөө горитойхон амжалтануудаар угтажа байна. Энэ жэлэй зургаа һарын түрша соо тэдэнэр 213 промышленна предприятинуудые ашаглалгада үгөө. Тэдэнэй тоодо Тулчедэхи глиноземнэ завод, мүн Яссыдахи синтетическэ угаһанай заводой, Слатинадахи алюминиин заводой, Романадахи трубопрокатна заводой шэнэ цехүүд оролсоно. Түсэбһөө гадуур 5 мянган байранууд баригдаа.

Эдэ бүгэдэ хадаа национальна һайндэрөө Румыниин ажалшадай угтажа байһан хүсэд бэшэ амжалтануудынь болоно. Шэн габьяата ажалаараа тэдэнэр мүнөөнэй табан жэлэй гурбадахи жэлэйнь түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ байһанаа элирхэйлэн харуулна.

РИМ

„Ветрококой“ эзэдэй гаргаһан гэмтэ ябадал

ТАСС

Хорото газуудай дэгдэн тараһанай эсэстэ «Ветрокок» гэжэ шэлэй фабрика дээрэ хүдэлдэг 30 хүдэлмэришэд хохидоһон байна. Венеци шадар Маргерэдэ оршодог энэл предприяти дээрэ һара шахуу урда тээнь энэл шалтагаанаар 22 хүдэлмэришэд хорлуулагдаһан байгаа.

«Ветрокок» фабрикаһаа холо бэшэ байдаг һургуулиин 90 шахуу процент һурагшадайнь бэеын элүүр мууданхай гэжэ һаяшаг үнгэргэгдэһэн медицинын шэнжэлгэ тодоруулаа. Эдэ һурагшад саг үргэлжэ муухай болошоһон, хоротой агаараар амилдаг байгаа бшуу.

Үйлэдбэри дээрэ усалтаха ябадалһаа һэргылхэ яаралтай хэмжээнүүдые абаха гэһэн эрилтэ фабрикын совет предприятиин эзэдэй үмэнэ табиһан байна.

ВЕНЭ

Уйдхартай тоо, баримтанууд

ТАСС

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай турша соо Австриин харгынууд дээрэ автомобильнуудай 22.789 гэмтэ аюул болоо, тэдэнэй болохо үедэ 1.000 гаран хүнүүд үхэһэн, 33 мянга шахуу хүнүүд шархатаһан байна.

ЛОНДОН

Расистнуудай үгэсөөн

ТАСС

Родезиин расис байгуулалтын сэрэгшэд Мозамбигай сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахын тулада Португалиин колонизаторнуудта эдэбхитэй туһаламжа хүргэнэ. Родезиин сэрэгэй вертолёдууд Мозамбигай газар дээгүүр ниидэнэ. Тиигэжэ партизануудай байрлаһан баазануудые бэдэрдэг байха юм. Тэдэнэй ябуулганууд газар дээрэхи сэрэгүүдтэй тааралдуулан хэгдэнэ. Эдэ ябуулгануудта Родезиһээ ерэһэн 400 хүн хабаадалсана. Эдэ сэрэгшэдһээ гадна, колониин газар дээрэ «Родезиин армиин нилээд ехэ хүсэнүүд» мүнөө үедэ дайлалдана гээд, Лондоной «Ивнинг стандард» газетэ мэдээсэнэ.

Тэрээнтэй хамта Родезиин ба ЮАР-ай расис засагаархидай хоорондо «шолмосой холбоон» улам бэхижэнэ. Португалиин колонизаторнуудай хажуугаар тэдэнэр Африка түби дээрэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ эсэргүүсэн, нэгэдэмэл фронт болоод тэмсэнэ. Газетын мэдээнэй ёһоор, Родезиин зүүн хойто зүгтэ Урда Африкын 2 мянган полициинхид байдаг юм. Эдэ полициинхид Родезиин «аюулгүй байдал сахидаг хүсэнүүдтэй» хамта Африкын хүн зондо эсэргүү хэһээлтын ябуулгануудые хэнэ. Тэрэшэлэн ЮАР-һаа Родези горитой хэмжээнэй финансова туһаламжа абадаг байна. Энэ туһаламжань Родезиин армие бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай.

Расист Смидэй байгуулалта Африкын нютагай улад зондо эсэргүүгээр хэдэг хэһээлтээ улам шангадхана гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Һаяшаг Замбези мүрэнэй нугаһаа 6 мянган африканецууд нүүлгэгдээ. Энэ районд засагаархид тусхай хилэ татажа, имагтал сагаан шарайтанай байха тосхонуудые түхеэрхэ һанаатай.

ДЕЛИ

Д. П. Дхарай үгэһэн интервью

ТАСС

«Бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо Инди хадаа экономическа талаар өөрыгөө хангадаг болохын тулада али бүхы хүсэлэл оролдолго гаргана. Энэ хэрэгтэнь тэрээндэ Советскэ Союз хани ёһоной туһаламжа, дэмжэлгэ хүргэнэ», — гээд түсэблэлгын министр Д. П. Дхар «Совет лэнд» журналай хуудаһанда толилогдоһон интервью соогоо онсолон тэмдэглээ. Хоёр ороной арадуудай хоорондо амжалтатайгаар хүгжэжэ байгаа харилсаа холбооной үрэ дүнгүүдтэ министр үндэр сэгнэлтэ үгөө. Индиин экономикын шухалын шухала һалбаринууд болохо металлурги, энергетикэ, химиин промышленность, хүндэ машина бүтээлгэ хүгжөөлгэдэ Советскэ Союз сэгнэшэгүй ехэ хубитаяа оруулһан байна. Тиигэжэ экономическа талаараа Индиин бэеэ даанхай байдалтай болохо проектнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэнь горитой ехэ дэмжэлгэ үзүүлһэн байна гээд Д. П. Дхар тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

ЗАМБУУЛИНАЙ ЛАБОРАТОРИДО

ТАСС

Америкын «Скайлеб» гэжэ замбуулиниие тойрон ниидэдэг станциин экипаж хараалагдаһан программын ёһоор хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байна.

Космонавтнууд астрономическа хэдэ хэдэн приборнуудай ашаар Наранай хойноһоо адаглана. Америкын эрдэмтэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, абтаад байһан баримтанууд хадаа Наран дээрэ болоһон нэгэ тэһэрэлгэ дам саашаа тэрэнэй нүгөө, холын хубида үшөө нэгэ тэһэрэлгэ хэхэ шадалтай гэһэн нээлтэ хэхэ арга боломжо олгоо.

Газарые адаглан харахадаа, космонавтнууд Куба ба Юкатан хахад аралай (Мексикэ) хоорондо бии болоһон Бренд гэжэ шуургата һалхиие буулгажа абаһан байна. Энэ шуургата һалхин Мексиканска тохойдо бии болоо гэжэ космонавтнууд тоолоно.

Нэмэл замбуулинда хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүд лаборатори соо туршагдаһан байна. Ранцева түхеэрэлгэдэ ажамидаралгын болон хэлхеэ холбооной оньһонуудые тодхохо шухала болоо гэжэ космонавтнууд мэдээсээ. Яахадааб гэхэдэ, скафандр руу сэбэр агаар дамжуулдаг фал тэдэнэй иишэ тиишээ ябахадань аргагүй ехээр һаалта хэдэг байха юм.

Замбуулинай дайда соотуур гараад ябахада хэрэглэгдэхэ шэнэ түхеэрэлгэ мүн лэ туршагдаһан байна. Иимэ түхеэрэлгэ энээнэй урда тээ туршагдаһан ранцева ба гараар жолоодогдодог түхеэрэлгэнүүдтэ орходоо ашаглахада орёо хүндэ гэжэ космонавтнууд тэмдэглээ.

Программаяа гэмгүй һайнаар дүүргэхэдэ һаад ушаруулмаар шэнэ ямаршье түбэг бэрхэшээлнүүд борт дээрэ үзэгдөөгүй гэжэ энэ ниидэлгые залан жолоододог түбһөө мэдээсэнэ. Космонавтнуудай бэень эрхим һайн.

БОГОТА

Америкын монополинуудые буруушааба

ТАСС

Колумбиин байгаалиин баялигуудые империалис монополинуудай дээрмэдэдэг ябадал экономическа талаараа ороной гээгдэлдэ ороһонойнь гол шалтагаан мүн болоно гээд «Тьемпо» газетэдэ толилогдоһон статья соо хэлэгдэнэ.

Ороной нефтеэр баян районуудай 21 миллион гектар газарые булимтаран абаһан американ монополинуудай ябуулга энэ статья соо эрид шууд буруушаагдана. Америкын томо нэгэдэлнүүд нефтиин шэнэ газарнуудые бэдэржэ олохын тулада юушье хэнэгүй, харин нээгдэһэн газарнуудые ороной правительстваһаа нюудаг байха юм гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

БЕЙРУТ

ШЭНЭ ХОРОТО ААША

ТАСС

Израилиин сэрэгэйхид Ливанда эсэргүү шэнэ һүйдхэлтэ ааша гаргаба. «Аль-Лива» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин 2 самолёт гарагай 2-то Ливанай агаарай хилые эбдээд, Сайда, Тир городууд дээгүүр, тэрэшэлэн Захранидахи нефть шанаржуулдаг заводой дээгүүр ниидээ.

МОСКВА. Уран зураншадай бэлшан соо «Эллүүшуул спорт тухай» гэһэн выставкэ нээгдээ. Выставкэ Бүхэдэлхэйн студентнүүдэй наадан — 1973 оной универсиадада зорюулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкэдэ ерэгшэд «В. Третьяк» гэһэн скульптура хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһа[н]: «Малай фермэнүүдые [...] һожоруулта» — түрүү [...]шэг. «Таряа хуряалгада[...]лэмди» — Улаан-Үдын [...]магай Ленинэй нэрэм[...] колхозой социалис үл[...]нуудһаа.

Хоёрдохи хуудаһа[н]: «Хүдөө ажахын жэлэй [...] хала шата» — зоотехн[...]скэ хүдэлмэрилэгшэдэй [...]публиканска зүблөөнһөө. [...]рэл орондомнай. Нют[...] һонин.

Гурбадахи хуудаһа[н]: «Эхэ ороноймнай хуби за[...] — минии хуби заяан» [...] редакцида ерэһэн бэшэ[...]дэй шэнжэлэл. Хилын саа[...] АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһа[н]: Нютаг нютагай һон[...] Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

Улаан-Үдэ харуулна:

17.45—Дамжуулгын [про]грамма. 17.50 — Телепа[но]рама. 18.10 — «Хүдөө[...] һургуулинууд тухай анха[...] (буряадаар). 18.25 — «[...] ажал — эрхилэгшэ тух[...] дамжуулга.

«Орбита» харуулна:

19.00 — «Время» — [...]дээсэлэй программа. 19.3[0] — **Үнгэтэ телевидени.** «Универсиада-73». 20.45—«Се[мн]адцать мгновений весн[ы]» — телевизионно уран [...]ханай олон серитэй фил[ьм] (7-дохи сери). 22.00 — «[...]риес Лиепа» — фильм-[кон]церт. 22.20 — 22.30 [...] Забһарлалга. 22.30 — Үн[гэ]тэ телевидени. «Универс[иа]да-73».

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонуу[д]

г. Улан-Үдэ, ул. Лени[н]а 35. Телефоны: редакт[о]ра — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат—66-7[...], отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.